

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

Gündəlik hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 134 (5794) 3 oktyabr 2020-ci il

Qiyməti 30 qəpik

Əks-hücum davam edir

Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi əks-hücum əməliyyatları davam edir.

Cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində davam edən döyüş əməliyyatları zamanı bir sıra ərazilər işğaldan azad edilib.

Azərbaycan Ordusunun gücü qarşısında aciz qalaraq döyüş meydanından qaçan düşmən ordusunun çoxlu sayıda silah-surası qənimət kimi ələ keçirilib.

Aqil Abbas

"QARABAĞ"IN KÖHLƏN ATLARI

Bax: səh.3

VAY DƏDƏM, VAY, SABİR
NƏ QƏDƏR NƏHƏNGİYİMİŞ!

Hələ 115 il bundan əvvəl yazdı: Aqladıqca kişi qeyrətsiz olur, Necə ki ağladı İran oldu.

BU SOLOVYOVUN
ANASININ PULUNU

o vaxt kim verməyib-
sə, xahiş edirəm aparıb
versin. Yoxsa hələ zəh-
ləmimizi çox tökəcək.

LONDONUN XA-LA-SI RADIOSTANSİYASI BELƏ BİR

dezinformasiya yayıb ki, guya Azərbaycanda olan Abdulla adlı Suriyadan gətirilmiş bir muzdu lu ilə telefon əlaqəsi saxlayıb. Sən onun nömrəsini hardan tapmışan, necə əlaqə qurmusən? Ay xalası göycəklər, hələ bilibərini demirəm.

Erdoğan:

Ermənistan bu dəfə^a çox ağır cavab aldı

İşgal etdiyi ərazilərdən çökilməyən Ermənistan bununla kifayətlənməyərək növbəti dəfə Azərbaycana hücum etdi, amma bu dəfə çox ağır cavab aldı, Azərbaycan uğurlu əks hücum əməliyyatları başlatdı.

Adalet.az-in məlumatına görə, bunu Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Erdoğan çıxışı zamanı deyib.

Erdoğan bildirib ki, Türkiyə bütün imkanları ilə Azərbaycanın yanında olacaqdır: "İnsallah bu əməliyyatlar işgal olunmuş bütün torpaqlar azad olunanadək davam edəcək".

BELƏ BİR MAHNI VARDI EY

Özbək, qazax, qırğız, türkmən hamısı bir...

ERMƏNİLƏR ARTIQ CƏBHƏYƏ ARVADLARI GÖNDƏRİR

Və hamisəna da
ayrı-ayrılıqla tap-
şırıq veriblər ki,
"lajis" əmri veri-
ləndə diqqətli
olun.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU,
Əməkdar jurnalist

QƏLƏBƏ QOXUSU

Ordumuz onu bizlərə yaşadır

Bax: səh.3

ÖLMƏDİK, MASKA BRENDİ DƏ GÖRDÜK

Brend kostyum gör-
müşdük, şalvar gör-
müşdük, köynək gör-
müşdük, ayrıca pencək,
köynək, corab, hətta iç
geyimi vardi, eynək,
saat vardi, hətta brend
adamlar vardi, nəhayət,
pandemiya dövründə brend maska da gördük.
Və həmin maskaları da brend geyinən brend
adamlar taxır.

Aqil Abbas

aqilabbas@rambler.ru

ƏN BÖYÜK DEZİFORMASIYA YAYAN PAŞINYANDI

Mətləbə keçməmişdən əvvəl bir məsələyə toxunmaq istəyirəm. Düşmən ölkənin baş naziri dövlətimizin qarşısında yeddi şart qoymuşdu. Möhtərəm prezyident İlham Əliyev də həmin yeddi şərtin qarşısında bircə şərt irəli sürmüdü. Bu şərt də o iddi ki, Ermənistan silahlı qüvvələri qeyd-şərtsiz Azərbaycan torpaqlarından çıxmılmalıdır, yəni Dağlıq Qarabağdan, əks halda, biz bunu ordumuz vasitəsilə həyata keçirəcəyik.

(Ardı 2-ci səhifədə)

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

MAKRONUN OXUMASI MƏSLƏHƏT DEYİL

İngilis, fars, fransız və türk oturub yeyib-içirlər. Hər kəs öz matahını tərifləyir.

İngiltərinin baş naziri deyir:

- Bizim əla şotland viskımız var.

Farsların lideri deyir:

- Dünyanın ən gözəl xalıları bize məxsusdu.

Fransanın prezidenti deyir:

- Dünyada ən gözəl qızlar fransız qızlarıdır.

Sonra hər üçü istehza ilə üzünü Türkiyənin cumhurbaşkanına tutub soruşur:

- Bəs, sizin nəyiniz var?

Sayın Erdoğan da qayıdır ki:

- Bizim də şotland viskisini içib, fars xalılarının üstündə fransız qızları ilə kef eləyən at ağızlı igidlərimiz var.

İlham Əliyev Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin üzvlərinə təşəkkür edib

Prezident İlham Əliyev Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin üzvlərinə müraciət edib.

Müraciətdə deyilir: "İlk növbədə, Sizə səmimi salamlarımı yetirir, Ermənistən Azərbaycana qarşı hərbi təxribatı ilə bağlı verdiyiniz bəyanatda əks olmuş obyektiv mövqeyə görə sizə öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından təşəkkürümü bildirirəm.

Məlum olduğu kimi, sentyabrın 27-də Ermənistən silahlı qüvvələri atəşkəs rejimini kobud şəkildə pozaraq ordumuzun cəbhə zonasında yerləşən mövqelerini və dinc insanların yaşadığını bir sır məntəqələri qəsdən və hedeflənmiş şəkilde intensiv atəşə tutmuşdur. Bu xain həcum nəticəsində iki gün ərzində hərçılərimiz, 20-yə yaxın mülki şəxs, o cümlədən iki uşaq həlak olmuş, 50-dən artıq mülki şəxs yaralanmışdır. Ermənistən hərbi təcavüzünün qarşısının alınması, mülki əhalinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri zəruri əks-həmlə tədbirlərini heyata keçirir.

Son vaxtlar Ermənistən Azərbaycana qarşı hərbi təxribatları müntəzəm xarakter almış, iyul ayında Ermənistən dövlət sərhədi istiqamətində növbəti təxribatı nəticəsində hərçılərimiz və bir mülki şəxs həlak olmuşdur. Avqust ayında isə erməni diversiya dəstəsi təmas xəttini keçməyə cəhd etmişdir. Ancaq ordumuzun atlığı qətiyyətli addımlar nəticəsində Ermənistən layiqli cavabını almışdır.

Bu təxribatlar Ermənistənə avantürət və təcavüzkar hərbi-siyasi rəhbərliyinin bəyan etdiyi yeni ərazilər uğrunda yeni işgal siyasetinin davamıdır. Eyni zamanda, Ermənistən ordusunun mülki əhalini qəsdən hədəfə alması beynəlxalq humanitar hüququn kobud surətdə pozulmasıdır. Bu əməller Ermənistən silahlı qüvvələrinin döyüş hazırlığına daxil edilmiş taktikadır ki, 1992-ci ilin fevral ayında töredilmiş Xocalı soyqırımı zamanı xalqımız bu vəhşiliyin şahidi olmuşdu.

Dünyanın diqqətinin BMT Baş Assambleyasının 75-ci sessiyasına, COVID-19 pandemiyası ilə mübarizəyə yönəldiyi dövrə Ermənistən siyasi-hərbi rəhbərliyinin növbəti hərbi avantürə və təxribata əl atması bu rejim tərəfindən beynəlxalq hüquqa, BMT Nizamnaməsinə və beynəlxalq ictimaiyyətə münasibətdə sərgilədiyi saymamazlığı bir daha nümayiş etdirdi.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələri öz doğma torpağında ölkəmizin ərazi bütövlüyünü müdafiə edir. Beynəlxalq ictimaiyyət Dağılıq Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi, bizim əzəli tarixi torpağımız olduğunu təniyir. BMT, Qoşulmama Hərəkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, ATƏT, Avropa Parlamenti və digər aparıcı beynəlxalq təşkilatların qəbul etdiyi çoxsayılı qərar və qətnamələr Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təniyaraq Dağılıq Qarabağın Azərbaycanı məxsus olduğunu açıq-aydın təsbit edir. BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsi erməni silahlı qüvvələrinin dərhal, tam və qeyd-şərtsiz işğal edilmiş torpaqlarımızdan çıxarılmasını tələb edir.

Ermənistən-Azərbaycan Dağılıq Qarabağ münaqişəsi yalnız beynəlxalq hüquq əsasında, Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövlüyü və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığı çərçivəsində həll olunmalıdır.

Bir daha Azərbaycanın haqq işinə göstərdiyiniz dəstəye görə sizə minnətdarlığımı bildirir, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinə gələcək fəaliyyətinə uğurlar arzulayırıam".

*Sahibə Qafarova:
Beynəlxalq təşkilatlar
bizə təsir göstərib haqq
yolundan döndərməyə
çalışır*

Hamımızın ürəyi cəbhə xəttində döyüşən ordumuzla dönünür, ordumuz düşmənə qarşı uğurla əks-hücum əməliyyatı keçirir və düşmənə ağır zərbələr endirir. Bunu Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova parlamentin dünən keçirilən plenar iclasında deyib.

S.Qafarova bildirib ki, Azərbaycan ordusunun gücünü görən bəzi qüvvələr, vaxtıla Susan bəzi beynəlxalq təşkilatlar indi müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla çıxış edirlər: "Biza təsir göstərib haqq yolundan döndərməyə çalışırlar. Bu beynəlxalq təşkilatlarla cavab olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandanın söz-lərini yada salmaq düşünürəm ki, yerinə düşər. Biz işğal altında olan torpaqlarımızı bərpə edirik. Qarabağ bizim əzəli torpağımızdır. Hamımızın eyni fikri var: Ordumuzun müzəffər yürüyü sonuncu erməni əsgər torpaqlarımızdan qovulana qədər davam etməlidir. Bütün xalqımız da, biz də əminik ki, bu, belə olacaq. Zəfor savaşı qələbə ilə başa çatacaq".

Azərbaycanda övladlığa götürülən uşaqlara müavinət veriləcək

Milli Məclisin dünən keçirilən plenar iclasında müzakirəyə çıxarılan "Sosial müavinətlər haqqında" qanuna taklif olunan dayisiklikdə Azərbaycanda övladlığa götürülən uşaqla, o cümlədən sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaş nadək uşağa görə aylıq müavinət verilməsi təklif olunur.

Layihədə övladlığa götürülən uşaqla görə hansı halda müavinət təyin ediləcəyi də müəyyənləşir. Övladlığa götürülən uşaqla görə müavinət valideynlərini itirmiş və ya valideyn himayəsindən məhrum olmuş 3-18 yaş arası uşaqla, o cümlədən 0-18 yaş arası sağlamlıq imkanları məhdud uşaqla övladlığa götürən şəxsə 2021-ci il yanvarın 1-dən sonra övladlığa götürülən uşaq üçün (uşağın övladlığa götürülməsi haqqında məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qətnaməsi təqdim edildikdə) təyin olunacaq.

Dövlət qulluqçularına ömrülük müavinət, yaşa görə müavinət, 18 yaşından yuxarı əlliyyi olan şəxslərə əlliyyi görə müavinət, ailə başçısını itirməyə görə müavinət, müvafiq icra hakimiyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş bəzi kateqoriya şəxslərə communal, məqaliyyat və digar xidmətlərə görə müavinətlərən birini almaq hüquq olan şəxslərin övladlığa götürülən uşaqla, o cümlədən sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaş nadək uşaqla görə aylıq müavinət almaq hüquq ya-randıqda, homin şəxslərə hər iki müavinət təyin ediləcək.

Müzakirələrdən sonra dəyişikliklər səsə qoyularaq ikinci oxunuşa qəbul edilib.

Nicat

ƏN BÖYÜK DEZİFORMASIYA YAYAN PAŞINYANDI

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Əlində də heç bir dəlil-sübut yoxdur.

İndi Paşinyanın yeddi şərti atıldı ayaqlar altınə və Azərbaycan Ordusu Ali Baş Komandanın bir şərtini qətiyyətlə həyata keçirir. Ali Baş Komandanın yaralı əsgərlərimizlə sentyabrın 30-da görüşündə dediyi kimi, artıq ordumuz işğal altında olan torpaqlarımızı azad edib müqəddəs bayraqımızı sancıclar və o bayraq tezliklə Şuşaya sancılacaq.

Qayıdaq Paşinyana. Ordumuzun zəfərlə irəliləməsi Paşinyanın çıxılmaz vəziyyətə salıb. İki gündən bir Rusiya prezidenti Vladimir Putine zəng edir, aman diləyir, daha dəqiq desək, aman dilənir. Makrona zəng edir, Merkelə zəng edir və sair və ilaxır. Sentyabrın 30-da Ermənistanda Rusiya mətbuat orqanlarının jurnalistlərin biri də sual vermir ki, əger orda Ermənistən silahlı qüvvələri yoxdursa, necə olur ki, sənin İrvanda doğulmuş oğlun hərbi xidməti Dağılıq Qarabağda keçirir. Bu hansı məntiqdi? Və yaxud həyat yoldaşın qadın batalyonu yaradır, əsgər geyimində Dağılıq Qarabağda təlimlərdə iştirak edir. Təbii ki, rus jurnalistləri belə suallar verməzlər.

İkincisi, Dağılıq Qarabağda təxminən 100 min erməni yaşayır. Onun 30-35 faizi uşaqlar və məktəblilərdir. Təxminən bir o qədəri də yaşı 55-i keçmiş insanlardır. Qalan əhalinin yarıdan çoxu da qadındır. Lətinə silah götürə biləcək 20 min adam qalır ki, təbii ki, onların da hamısı orduda qulluq etmir, döyüş meydanında deyillər. Yəni Dağılıq Qarabağ özünü öldürsə 3-4 minlik bir ordu yarada bilər. Artıq Azərbaycan Ordusu da onun 2300-nü zərərsizləşdirib.

Sənin orda ordun yoxdursa, bir belə hərbi texnika hardandı? Hələ onu da deyir ki, biz Dağılıq Qarabağı dövlət kimi tanıyıbsın, sonra onların dəvəti ilə öz silahlı qüvvələrimizi Dağılıq Qarabağda köməyə göndərə bilərik.

Özü nümayişkarasına Livan və Suriya ermənilərini Qarabağ köçürür, Livan və Suriyadan muzdlular gətirir, PKK, YPG gətirir, hətta Livandan gələn bir terrorçunun çıxışını yayımlamışdılar və sonra peşman olub çıxardılar, amma artıq gec idi.

Və bizə şər atır ki, guya Azərbaycan Suriyadan 800-dən artıq beynəlxalq terrorçular gətirib və o cümlədən Azərbaycan tərəfindən türk əsgərləri döyüşür.

İndi biz elə bir zamanda yaşayırıq ki, heç nəyi gizlətmək mümkün deyil. Söhbət təkcə kəşfiyyat məlumatlarından getmir. Bu dəqiqə dönyanın böyük dövlətlərinin hamısı Qarabağa odaqlanıb. Bütün kosmik peykler də Qarabağa odaqlanıb. Yəni kosmosdan hər bir şeyi müyyənləşdirmək çox asandır. Özü də o peykler ermənilərin qohum-əqrəbalarına aiddi: ABŞ-a, Fransaya, Rusiyaya. Əger belə bir hal olsayıdı yerdəki siqaret kötүyünün şəklini çəkə bilən, hər bir addımı izləyə bilən peykler çoxdan bunulla bağlı dəlilsübut ortaya qoya bilərdilər.

Ermənistən Azərbaycan kəndlərini, dinc əhalini, mülki obyektləri bombalayır. Təkcə dünənədək Ağdam bölgəsində 80 ev və 17 ictimai bina vurulub ki, onun da 20-si tam yararsız hala düşüb. Amma biz yalnız atəş nöqtələrini, hərbi texnikalarını, qərar-gahları sıradan çıxarıraq. Hətta Ağdərədəki hərbi qərargaha və ordakı əsgərlərə ultimatum veririk ki, şəhəri tərk edin, çünki biz dinc əhaliyə atəş açmaq istəmirik. Amma Paşinyan mətbuat konfransında bunun da ek-sini deyib.

Bəli, ən böyük dezinformasiya yayılan Paşinyandi. Və Paşinyanın dediyi dezinformasiyaları da rus jurnalistləri, xüsusiilə Soloviov, Şenin kimiləri ətrafına yığıdı erməni və ermənipərest "siyasilər" və orda olan xarici jurnalistlər dünyaya yayır və xarici mətbuatlar da həmin dezinformasiyalara istinad edərək dünya ictimaiyyətini bize qarşı yönəldirmək istəyirlər.

Və Paşinyanın bütün hoqqaları onun üstündədir ki, ikinci, üçüncü dövlətlər bizim haqq saväsimizə qarşı Ermənistana köməyə gəlsin. Yəni başqa dövlətləri də öz tərəflərinə çəksinlər. Və hələ ki buna nail ola bilər və nail ola bilməyəcək də!

Ali Baş Komandan İlham Əliyev çıxışlarının birində qeyd etmişdi ki, bizim Ermənistən təxribatlarına qarşı adekvat cavabımız Paşinyanın sonunu getirəcək. Artıq o son görünür.

Sonda. Bizim sosial şəbəkə istifadəçilərinə bir sözümüz var. Ermənistən mətbuatının, eləcə də dünya mətbuatının yaddığı dezinformasiyalara Azərbaycan dilində cavab vermək lazımdır. Allaha şükr, dünya dillərini bilən nə qədər mütəxəssislərimiz və gencərimiz var.

Şanlı Ordumuz döyüş meydanında Ermənistən silahlı qüvvələrinə cavab verir və hər gün zəfərlər çalır. Qoy gənclərimiz də, qələm dostlarımız da informasiya mühərabəsində zəfər çalsın.

QƏLƏBƏ QOXUSU

Ordumuz onu bizlərə yaşadır

Bu gün hər bir ailə, hər bir ev, hər bir vətəndaş müharibədən, Qarabağdan danışır. Və arxada qalan bu 30 illik zaman kəsiyində ilk dəfədi ki, hər bir azərbaycanlı müharibə və qələbə sözünü eyni istəklə, eyni ürək yanığı ilə dilə gətirir. Və həm də 30 ildə ilk dəfədi ki, "QARABAĞ", "AZƏRBAYCAN" deyir. Bu sözlər gurulda-

Bəli, bu bir tarixi gerçeklik ve bu bir daniılmaz həqiqətdir. 1988-ci ilin fevralından başlayaraq, bu ilin sentyabr ayının 27-ə kimi Ermənistən, onun hərbi-siyasi rəhbərliyi davamlı surətdə Azərbaycanın ərazilərini işgal etmiş, təxribatlar törətmüş, terror aktları həyata keçirmiş, dinc sakinləri yaşayış və mülki obyektləri, hətta sakinlərin mal-qarasını da,

sonda da biz məcbur olub öz haqq işimizi öz ordumuz vasitəsilə reallaşdırmağa başladıq. İndi düşməni müdafiə eləyənlər, ona gizli-əşkar dəstək verənlər, onu silahlandıranlar şoka düşübələr. Çünkü bizim bu addımı atacağımızı gözlemirdilər.

Azərbaycan prezidentinin köməkçisi, Prezident Administrasiyasının Xarici Siyaset Məsələləri Şöbəsinin müdürü Hikmət Hacıyevin də dediyi kimi, "Biz başqa bir ölkənin ərazisine iddia etmirik. Onların ərazisindəki mülki obyektləri, mülki şəxsləri, yaşayış binalarını atəşə tutmuruz. Və bizim başqa bir ölkənin hər hansı şəxsi heyətinə və muzdlu döyüşçülərinə ehtiyacımız yoxdur".

Bəli, bu gün bütün dünyadan diqqət mərkəzində olan Azərbaycan müsələkə əsgərdir. Hər kəs vəzifəsindən, ictimai-siyasi mövqeyindən, aid olduğu ictimai zümrədən, yaşıdan asılı olmayaraq, "QARABAĞ" deyir. Hər kəs birmənali şəkildə Ali Baş Komandanın dünyaya verdiyi mesajı "Qarabağ Azərbaycandı nida!"nı təkrarlayıb. Bu həm də o deməkdir ki, xalq öz Prezidenti ilə, Ali Baş Komandanı ilə birlikdədir. Bu, həmrəylik Vətən naminədir, Vətən üçündür! Bu məqamda Ali Baş Komandanın Müdafiə Nazirliyinin Mərkəzi Hərbi Klinik Hospitalında müalicə olunan yaralıllarla görüşündə dediyi fikirləri bir daha diqqətə təqdim edirəm. Azərbaycan Prezidenti bildirdi ki, "Bu gün biz tarixi ədaləti bərpa edirik. Tarixi ədalət! Qarabağ bizim doğma, əzəli, tarixi torpağımızdır. Qarabağ xanlığının tarixinə baxmaq kifayətdir ki, hər kəs görsün, Azərbaycan xalqı esrlər boyu bu torpaqda yaşayıb, qurub, yaradıb. Bizim müqəddəsə ocağımız Şuşa şəhəri azərbaycanlılar tərəfindən salınıb. Bu gün işgal altında olan torpaqlar bizim tarixi torpaqlarımızdır. Bizim işimiz haqqımızdır. Biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmək istəyirik. Buna bize haqqımız çatır, bunu edirik və edəcəyik!"

Düşünürəm ki, bu iqtibasda təqdim etdiyim fikirlərdə ölkə Prezidentinin mövqeyi qətiyyətlə ortaya qoyulub. Bu həm də bütün Azərbaycanın mövqeyidir. Deməli, xalqa iqtidərin, xalqla hakimiyətin birliyinin bariz nümayişi idir. Bax, elə bu birliliyi, bu həmrəyliyi görən ermənilər və onların havadarları ona görə yenidən danışılara can atırlar, yenidən "atəşkəs" - deyib bağırırlar. Amma artıq sözünü silahı ilə deyən Azərbaycan əsgəri qarşısına qoyulmuş vəzifəni reallaşdırmaqdadı. Azad olunan yüksəkkiliklər, yaşayış məntəqələri, döyük meydanda qalan düşmənin silah-sursatı, teknikası göstərir ki, biz Şuşaya yaxınlaşırıq, biz Şuşanın qapısı önündeyik. Prezidentimizin dediyi kimi, müqəddəs ocağımız olan Şuşa artıq ordumuzla görüşə hazırlıdır. Biz bu görüş anlarını indi xəyal kimi yox, gürçəklilik kimi yaşayırıq.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU,
Əməkdar jurnalist

"QARABAĞ"IN KÖHLƏN ATLARI

Qarabağ atlarını dünyadakı digər at cinslərindən fərqləndirən xüsusi bir cəhəti var ki, bunu yalnız mütəxəssislər və tədqiqatçılar bilir. Bu atların nəslini türkənət cinslərinin nəslindəndir. Boy-buxununa görə əreb atları, daha yaraşıqlı görünür və qısa məsafədə Qarabağ atlarını keçir. Amma uzaq məsafədə Qarabağ atları əreb

atlarının yanından "Mersedes" "Jiquli"nin yanından keçən kimi keçir. Amma əsas fərq bu deyil.

Qarabağ atları orta boylu atlardır, döyüsdə böyük manevr imkanlarına malikdir, düşmənin qılıncının qarşısından sıyrılib çıxa bilirlər. Yenə də əsas fərq bu deyil.

Qarabağ atları yeganə at cinsidir ki, döyüsdə üstündəki əsgərlə bərabər düşmənlə vuruşa bilir. Ayaqları ilə, ağızı ilə düşməni məhv edir.

Və onu da qeyd edim ki, təmiz cinsli Qarabağ atlarını qəşovlayıb gün üzünə çıxa-

randa qızıl balıq kimi üstlərində qızıl pullar göz oxşayır.

"Nəsimi" filminde Usta bele bir ifadə işlədir ey: "Teymur mənim at ağızlı oğlanlarım" "At ağızlı" ifadəsi də məhz Qarabağ atlarının döyüşkənliyində yaranıb. Yeni dişiyələ, dirnağıyla da düşmənlə çarpışır bizim atlar.

Qurban Qurbanovun köhlən atları da "Legiya" ilə dişiyələ, dirnağıyla "döyüşdü". Və Qurbanın at ağızlı köhlənləri çox həssas bir dönmədə xalqımıza böyük sevinc yaşıatdı.

At ağızlı əsgərlərimiz erməniləri necə ki "dişiyəl-dirnağıyla" məhv edib torpaqlarımızı azad edirlər! Və Qurban Qurbanovun köhlən atlarının qələbəsi onlara yeni bir ruh verdi.

Qurban Qurbanovu və komandanın bütün kollektivini, futbolçuları ürəkdən təbrik edirik.

Tanrı öz cəbhədəki at ağızlı əsgərlərimizi qorusun! Və Tanrı Qurban Qurbanovun at ağızlı köhlənlərini də!

Layihənin istiqaməti: Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Nº 111 (2145) 3 oktyabr 2020-ci il

Son günlerin hadisələri
artıq dünya ictimaiyyətinə
məlumdur. Azərbaycan
torpağında müharibə
gedir. Sentyabr ayının 27-i sə-
hər saatlarından başlanan
bu müharibə düşmən təxri-
batı nəticəsində başlayıb.
Dəfələrlə təxribatlar tör-
dən və hər dəfə də bu təxri-
batları atəşkəsin pozulma-
sı kimi dəyərləndirən
ATƏT-in Minsk qrupunun
kölgəsində öz işgalçi siya-
sətini həyata keçirən Ermə-

özlerindən müstəbeh olmala-
rı 27 sentyabrdan sona çatdı.
İndi onlar həmişə büründük-
ləri məzum, yazıq, kimsəsiz
donları yenə ortaya sərib-
lər. Və hay-həşirlə, göz yaş-
larıyla dünyani yanlış səmtə
yönlətməyə, öz cinayətlərini
gizlətməyə çalışırlar. Lakin
Azərbaycanın Ali Baş
Komandanının qətiyyəti, ordu-
muzun rəşadəti öz sözünü
deyib.

Belə ki, sentyabrın 27-də
xalqımıza müraciət edən Ali

Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkışafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

dur, Ermənistan ərazisində
heç bir hədəfi də nişan al-
mamışq”.

Azərbaycan xalqının bu
gündərə yaşadıgi sevinc
hissi orduşuna güvəndən və
Ali Baş Komandana olan
inamdan qaynaqlanır. Çünkü
səngərlərde böyük rəşadət
qazanan ordumuz xalqımızın
Böyük Vətən Mühərribəsinin
qələbə səlnaməsini yazır.
Müxtəlif bölgələrdə azad edi-
lən kəndlərimiz, yaşayış
məntəqələrimiz, ordumuzun

Şuşada dalğalanacaq bayraqımız

nistan cəzasızlıqdan daha
da həyasızlaşırı. Ali Baş
Komandanımız cənab İl-
ham Əliyevin dediyi kimi,
"Erməni təxribatları, ermə-
ni həyasızlığı elə bir həddə
gəlib çatmışdı ki, mən Ermənistan
dəfələrlə xəbə-

Baş Komandanımız cənab İlham Əliyev vurğulamışdı ki,
"Ermənilərin hərbi siyasi
rəhbərliyi Azərbaycanı ye-
ni işgalla hədələməyə çal-
şırdı. Yeni ərazilər uğrunda
yeni işgal siyaseti. Budur,
bu gün Ermənistanın hərbi

diqqət yetirəndə görürük ki,
düşmən öz atəşləri ilə uşaqları,
qadınları, ailələri məhv
edir. Bu da Ermənistan rəh-
bərliyinin faşist maskasını
açıq-aşkar sərgileyir. Mə-
lumdur ki, beynəlxalq kon-
vensiyalara görə, beynəlxalq
 hüququn tələblərinə görə,
dinc sakinlərə, mülki obyektlərə
atəş açmaq ən ağır cina-
yətdir. Təəssüf ki, ermənilər
həmişə olduğu kimi, bu gün
də cinayet törətməkdən çə-
kimir.

Ali Baş Komandanımız cə-
nab İlham Əliyevin xalqımıza
ünvanlaşdırılmış müraciətdə onu
da vurğulayıb ki, "Ermənistanın
təxribatları, eyni za-
manda, Ermənistan rəh-
bərliyi tərəfindən verilən
bəyanatlarda da öz əksini
tapır. Ermənistanın baş na-
ziri bir il bundan əvvəl iş-
gal edilmiş torpaqlarda -
Xankəndində demişdi ki,
"Qarabağ Ermənistandır və
nöqtə!". Birinci, bu ya-
landır, Qarabağ Azərbay-
candır! və mən bununla
bağlı öz fikrimi dəfələrlə
bildirmişəm. "Qarabağ
Azərbaycandır və nidal".
İkinci, bu təxribat xarak-
terli bəyanat faktiki olaraq
danişqılar prosesinə vuru-
lan böyük zərba idi".

Həqiqətən de Minsk qru-
punun yarıtmaz fəaliyyəti nə-
ticəsində danişqılar xatirinə
danişqılar 30 ilə yaxındır ki,
aparırlar.

Danişqılar heç bir nəticə
vermir. Çünkü Ermənistan
qeyri-konstruktiv mövqə nü-
mayış etdirir. Hətta öncədən
masa üzərinə qoyulmuş

mövzuları da, prinsipləri də
görəməzliyə vurur. Son ay-
larda isə açıq-aşkar danışqı-
ların Azərbaycanla qondarma
Dağlıq Qarabağ Respub-
likası arasında aparılmasını
ortaya atmışdır.

Bax, bütün bunlar göstərir-
di ki, Ermənistan növbəti
təxribatlara hazırlaşır. Hətta
bununla bağlı Azərbaycan
prezidenti cənab İlham Əliyev
Pakistanın ölkəmizdəki
yeni təyin edilmiş səfirinin
etimadnaməsini qəbul edər-
ken birmənli şəkildə bildirdi
ki, "Ermənistanın hərbi-si-
yasi rəhbərliyi bütün vasitələrle
Azərbaycanı mühərribəyə çəkirdi. Nəticədə,
yeni sentyabr ayının 27-si
səhər saatlarında onların
ölkəmizə qarşı bir neçə is-
tiqamətdən silahlı mədaxi-
lələri, ağır artilleriya atəşlə-
ri bizi məcbur etdi ki, əks
hücumla onları susduraq.
Bu gün də ordumuz düş-
məni işgal etdikləri ərazilə-
rimizdən vurub çıxarıb. Biz
hər zaman problemin sülh
yolu ilə həll edilməsinin tə-
rəfdarı olmuşuq. Amma
düşmən nəinki normal da-
nişqıların aparılmasının tə-
rəfdarı olub, əksinə, onlar
ərazilərimizdə qeyri-qanu-
ni məskunlaşmaları aparıb-
lar. İşgal etdikləri bölgələ-
rin infrastrukturunu məhv
ediblər. Bu gün biz torpaq-
larımızı azad etməklə məş-
ğuluq. Bizim Ermənistan
ərazisində iddiamız yox-

nəzarəti altına keçen yüksəkliklər, mehv edilən silah
və sursatlar, düşmən əsgər
və zabitləri yazılın bu səlnamədə
bizim yaxınlaşan qəlebəyə böyük inamımızın gös-
tericisidir.

Ali Baş Komandanımızın
29 sentyabrda Rusyanın "60
dəqiqə" telekanalına verdiyi
müsahibədə də verdiyi mü-
sahibədə də vurğuladığı kimi,
"Biz ölkəmizin müəy-
yen ərazilərində hərbi və-
ziyyətə yanaşı, qismən sə-
fərbərlik də elan etmişik.
Bizim ordumuzun işgal
olunmuş torpaqlarımızı
azad etməyə hər cür imka-
nı var. Və biz də bu işi
ığurla başa çatdıracaqıq".

Bəli, bu, Ali Baş Komandanımızın
açıq-aşkar orta-
ya qoyduğu mövqədi, bu,
xalqımızın mövqeyidi, bu,
ordumuza inamın göstəri-
cisidir. Bu inamdan çıxış
edərək əminlilikle bildir-
mək istəyirəm ki, ermənilər
çoxyaxın zamanda Şuşada
dalğalanacaq 3 rəngli bay-
raqımızın altında məglu-
biyyətlərini etiraf edəcək
və Azərbaycanın ərazi büt-
tövüyü birmənli şəkildə
bərpa olunacaqdır. Həmin
gün Böyük Vətən Mühari-
bəmizin BÖYÜK QƏLƏBƏ
GÜNÜ olacaqdır!

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
Əməkdar jurnalist

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
KÜTLƏVİ İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ**

Füzuli rayonu - 1992-ci il

darlıq etmişdim. Amma gö-
rünür ki, bu, onlar üçün
dərs olmadı...".

Bəli, xəbərdarlıqlardan nə-
ticə çıxarmayan, əksinə, da-
nişqılar xatirinə danışqılar
aparan və hər dəfə də özlərin-
in həyasız təklifləri, şərtləri,
bəyanatları ilə yalnız prose-
sin ömrünü uzatmağa çal-
ışan Ermənistan 27 sentyabr
2020-ci il tarixinin onlar üçün
sərt bir təpqi olacağını, ciddi
bir dərs olacağını ağıllarına
belə gətirmidilər.

Çünki onlar arxalandıqları
güclərin kölgəsində özlərini
Dağlıq Qarabağın işgal olun-
muş torpaqlarımızın sahibi
kimi hiss edirdilər. Amma bu
istəkləri, bu vəhşiliykləri, bu

siyasi rəhbərliyinin siyaseti. Digər səbəb Ermənistan-
da mövcud olan çox ciddi
sosial, iqtisadi və sosial
məsələlərdən ölkə əhalisin-
in fikrini yayındırmaqdır".

Özünün müraciətində Ali
Baş Komandan birmənli şe-
kildə vurğuladı ki, Ermənistan-
nın tərəfdən bu təxribat
iyun ayında Tovuz istiqamə-
tində törədilən təxribatın da-
vamıdır. Çünkü həmin təxri-
batda da düşmən artilleriya
atəşləri ilə hərbçilərimizi,
mülki şəxslərimizi həlak etdi-
lər.

Bu gün də onlar dinc sa-
kinləri, mülki obyektləri, ev-
ləri atəşə tuturlar. Biz törədi-
lən cinayətin xronikasına

O zaman söyləyəcəyik: "Vətən bağı al-əlvandır, Var içində Xarı bülbül"

Bu gün sizə Qarabağın dilbər güşəsi sayılan Şuşa-da bitən Xarı Bülbüldən bəhs edəcəm. Bülbül bənzədiyinə görə "Xarı bülbül" adlanan bu gülün maraqlı həkayəsi var. Haqqında danışmadan önce deym ki, "Xar" sözü "tikan" mənasını verir. Bu isə o deməkdir ki, Xarı bülbülü "tikanlı bülbül" də adlandırıa bilərik. Bu gülün üzərində sanki bülbül var və donub gülün üzərində qalıb.

Xarıbülbül yalnız Şuşada bitir. Haqqında rəvayətlər dolaşan bu gülə bağlı maraqlı məqamlardan biri də onun yalnız Şuşada bitməsi ilə bağlıdır.

Hələ keçmiş zamanlarda Fətəli şah Şuşa üçün dari-xan həyat yoldaşı, Qarabağ xanı İbrahimxəlil xanın qızı

Ağabeyim ağa üçün İran da bir bağ saldırır. Bu bağda Qarabağda bitən bütün gülələri, ağacları əkdirir, lakin bircə gül bitmir, o da ki, Xarı bülbül. Fətəli şah nə qədər etsə də, Xarı bülbülü yetişdirtdiro bilmir ki, bilmir.

Şuşanın milli simvolu hesab edilən, "Sühl və məhəbbət gülü" adlandırılınan Xarı bülbül əsl möcüzədir. O, Səhləbkimilər (lat. Oridaceae) fəsiləsinin Ofris (Ophrys lat.) cinsinə aiddir. Bu cinsin 50-dən çox növü var və onların da bir qismi Azərbaycanın müxtəlif ərazilərində bitir. Xarı bülbülü məskəni isə yalnız və yalnız Şuşanın Cıdır düzündür. Haqqında bəstələnən məşhur mahnının sözlərində də Xarı bülbül kədəri öz əksini tapıb:

*Vətən bağı al-əlvandır,
Var içində Xarı bülbül...*

Bu gül barədə başqa bir rəvayətdə var: "Bir bülbül var imiş. Həmin bülbül bir gülə aşiq olubmuş. Bülbül gülü sevir, başına dolaşır və gülü qoruyurmuş. Günlərin bir gündən bir arı bu güldən şirə çəkmək istəyir. Gülə olan sevgisindən dolayısıyla bülbül gülü qorumaq üçün sinəsini qabağa verib arını həmin gülə yaxınlaşmağa qoymur. Beləcə onlar havada toqquşurlar və arı bülbülü sancır, lakin bülbül ölmür. Sevgisi, gülə olan məhəbbəti onu arı ile birlidə elə gülə-Xarıbülbülə döndərir".

Bu gül haqqında digər bir rəvayət isə belədir: "Bir gün bülbül öz sevgiliyi gülün görünüşünə getmək istədiyi vaxt bərk külək əsir. Nohəng çinarlar, uca sərvələr, salxım söyüdlər onun qarşısında döñə-döñə əyilirlər. Yalnız zərif, gözəl, ətirli gül küləyə ram olmur. Onun dimdik durduğunu görən külək heyrətə gelir:

- Ay zərif, ay zoif gül, sən hansı cəsarətlə mənə
baş əymirsən? Sən bu gücü haradan alırsan?

Gül cavab verir:

- Məhəbbətdən! Məhəbbətin gücü yenilməz olur.
Sevən vüqarlı olur, heç kəsə baş əymir. Mən bülbülli sevirəm. Mənə güc-qüvvət verən onun saf məhəbbətidir.

- Baxarıq! Sən məhəbbətini sına, mən də gücümü...

Külək bunu deyib kükrəyir. Külək qəlebəsindən sevinərək daha bərkdən uğuldayıır. Bülbül özünü gülün harayına çatdırır. O, sinəsini yavaş-yavaş əyilən gülün köksünə söykəyib, əyilən qamətini düzəldir. Bu vaxt gülün tikani onun sinəsinə sancılır. Bülbül məhv olur, amma gülü əyilməyə qoymur. Gül həmin vaxtdan bülbül görkəmində çıçəklər açır. Adı da olur, Xarı bülbül.

Bədnəm ermənilər tərəfindən torpaqlarımız işgal edilən zaman qədim mədəniyyət və musiqi məskənimiz olan Şuşa da zəbt edildi. Bu separatçıların aqresiyası nəticəsində böyük itkilərə məruz qaldıq. Bu itkilərdən biri də Xarı bülbül oldu. Bu gün xalq olaraq biz həm də Xarı bülbülü həsrətindəyik. Azərbaycan Ordusunun rəşadəti sayəsində əminik ki, qısa vaxt ərzində dilbər güşəmiz olan Şuşa da alınacaq və o zaman biz "Bütöv Azərbaycan" olaraq söyləyəcəyik:

*Vətən bağı al-əlvandır,
Var içində Xarı Bülbül...*

Rövşən Tahir

Bəyanat parlamentdə müzakirə olundu

Fransa ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrliyindən çəkilməlidir

Milli Məclisin dünən keçirilən plenar iclasında deputatlar Rusiya, ABŞ və Fransanın Dağılıq Qarabağla bağlı birgə bəyanatına münasibət bildiriblər. Deputat Fazıl Mustafa bildirib ki, "Fransa erməni təessübkeşliyini davam etdirir və Ermənistani açıq müdafiə edir". O bildirib ki, Azərbaycan Fransanın ATƏT-in Minsk qrupundan uzaqlaşmasını tələb etməlidir: "Bu tələbi bütünlü tribunalardan səsləndirməliyik. Ora əzzi obyektiv mövqə tutan dövlət gətirilməlidir".

Deputat Səməd Seyidov isə bildirib ki, "ATƏT-in Minsk Qrupunun 3 həmsətri ötən gün himsədrələr seviyyəsində deyil, 3 dövlət başçısı kimi bəyanatla çıxış ediblər. Artıq bəzi dövlət başçıları Roma papasından daha çox katolik olmağa cəhd edir". O bildirib ki, bu bəyanatlar bölgədə sülhə töhfə verməyə xidmət etmir: "Makronun son açıqlamaları bu qəbildəndir. Makron deyir ki, "Qarabağın Azərbaycan tərəfindən yenidən elə keçirilməsini qəbul etməyəcəyik". Bu, nə deməkdir?! Qarabağ Azərbaycan torpağıdır. Azərbaycan torpağının işğalından azad olunması Azərbaycan xalqının haqqıdır və beynəlxalq hüququn tələbidir. Son hadisələr göstərir ki, ATƏT-in Minsk qrupunun formatı deyişdirilməlidir. Fransa ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrliyindən çəkilməlidir. Bu ölkə Azərbaycan münasibətlərinə yenidən baxılmalıdır. Və sonuncusu Azərbaycanın hərbi əməliyyatları davam etdirməsi bu cür bəyanatlara ən yaxşı cavab olacaq".

"Bəzi ağızgöyçəklər belə fikir yaratmışdır ki, məharibə başlayan kimi Azərbaycanın içərisində çaxnaşma baş verəcək. Halbuki, bu xalq, bu millət birdir, bərabərdir, iradəlidir, torpaqsevərdir və sonuna qədər qətiyyətli mövqeyi-

ni ortaya qoyacaq". Bunu isə vitse-spiker Fəzail İbrahimli deyib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan 30 ildir ki, ATƏT-in Minsk qrupunun məsləhətini yerinə yetirir: "Nə deyirdilər? Deyirdilər ki, özünüz danışın. Amma necə danışırıq?! Qanani sözə, qanmayanı güclə. Biz güc dilində danışırıq. Haqq bizim tərəfimizdədir. Biz iradə nümayiş etdiririk. Bu da

dünya ictimaiyyəində bizi sevməyənleri vahiməyə salıb. O cümlədən də Fransanı".

Deputat Tural Gəncəliyev isə bildirib ki, "Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri cəbhəboyu əməliyyatlar həyata keçirərkən Fransanın prezidenti Makron və digər fransız siyasetçilərin ölkəmizə qarşı fikirləri qəbul edilmir, biz bu fikirləri redd edirik". Deputat parlament kürsüsündə Makrona müraciət edib: "Əger onun doğulub-böyüdüyü şəhər işgal olunsayıd, nə edərdi?!

Fransanın səfiri ilə görüşlərimizdə dəfələrlə o, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyini bildirib. Bəs indi niyə Makronun fikri dəyişib? Şübhəsiz ki, bunun ardında ermənipərest qüvvələr və erməni lobbisi durur. Makron bu bəyanatı ilə gəstərdi ki, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrliyi formatına yenidən baxılmalıdır. ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrliyi institutu heç kimin monopoliyası deyil. Fransa bur-

dan dərhal uzaqlaşdırılmalıdır. Çünkü heç bir yerde yazılmayı ki, 3 həmsədr ölkə daimi seçilir".

"Ordumuz savaşır, vətən müharibəsi aparır. Bu gün bizim çox sayıda könüllülərimiz sevə-sevə cəbhə bölgəsinə gedir, rəşadətlə vuruşur. Heç bir atəşkəs çağırışı, qəbul edilən bəyanatlar keçərlidir". Bu isə deputat Azay Quliyevin fikirləridir. Onun sözlerinə

göre, Azərbaycan xalqının torpaqlarını işğaldan azad etməyə tam haqqı çatır: "Makronun son bəyanatları adamda ikrah hissi doğurur. Bir tərəfdən atəşkəs çağırış edib, digər tərəfdən Azərbaycanı öz ərazisine hücum etməkdə ittihəm edəsən?! Fransa bu gün ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrli kimi öz etimadını itirib. Azərbaycan diplomatiyası qətiyyətli addim atmalıdır. Fransa səfiri Xarici İşlər Nazirliyinə (XİN) çağırılmışdır. Eyni zamanda, digər həmsədrlərə də öz mövqeyimiz göstərilməlidir. Bu cür bəyanatlar qətiyyət Azərbaycanda ruh düşüklüyü yaratır, əksinə, ruh yüksəkliyinə səbəb olur. Ordumuz qələbə çalacaq".

Deputat Qənişə Paşayeva isə Milli Məclisi Fransaya keskin etiraz etməyə çağırıldı: "Azərbaycan xalqının iradəsini eks etdirən qurum olaraq Milli Məclis Fransaya keskin etirazını bildirməlidir". O bildirdi ki, Fransa öz ərazisində terrorçulara qarşı mübarizə aparanda Azərbaycan onlara nəyi edib, nəyi etməyəcəyini diqtə etmir: "Azərbaycan öz ərazisində antiterror əməliyyatları aparır. Ərdoğanın dediyi, kimi Makronun tarix bilgiləri çox zəifdir. Makronun Dağılıq Qarabağla bağlı açıqlamaları bunu bir daha göstərir".

Nicat Novruzoğlu

İRAN KİMİN QARDASIDIR?

Uzun illərdir İranın Azərbaycan torpaqlarını işğali altında saxlayan Ermənistana yardım etdiyi barədə məlumatlar yayılır. Özünü Azərbaycana qardaş sayan İranın Ermənistana silah və hərbi texnika ötürülməsi üçün keçid dövlət olduğuna dair informasiyalar isə səngimək bilmir.

Son günlər İranın Ermənistana yardımımı ilə bağlı nümayiş olunan videolar buna bir sübutdur. İranın Ermənistanın yanında yer alması və Dağılıq Qarabağa separatçı qüvvələrə yardım göndərməsi bu ölkədə yaşayan 25 milyon azərbaycanlı ayağa qaldırıb. Türkiyə KİV-lərinin yaydığı xəbərə görə, İranın Ermənistana göndərdiyi silahlar, döyüş sursatları və qida yardımı Cənubi Azərbaycanda yaşayan türkləri qəzəbləndirdi. İran yayılan görüntüləri təkzib etse də, yardım konvoylarını ləntə

alan Güney azərbaycanlılar İran rehberliyinə qarşı etirazlara başlayıb. İran sərhədləri daxilində Güney Azərbaycanın paytaxtı kimi tanınan Təbrizdə insanlar küçələrə axışıblar.

Güney azərbaycanlı fealların çağırışı ilə Təbriz, Ərdəbil, Urmıya şəhərlərində Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarına hücumunu pisləmek və Azərbaycana dəstək olmaq üçün də nümayişlər keçirilib. Nümayişçilər paytaxt Tehranın İmam Hüseyin meydənına aparan küçələrə toplaşaraq Azərbaycana dəstək şührələri səsləndirib və Ermənistanın bayrağını yandırıblar.

Onu da qeyd edək ki, ötən

gün İranda çox sayıda azərbaycanlıların yaşadığı Ərdəbil şəhərində Azərbaycana dəstək məqsədilə təşkil olunan nümayiş

zamanı tutulan 12 nəferin həbs olunduğu da bildirilib.

Türkiyə saytlarının Təbrizdəki

nümayişlərdən yayımladığı video-

MEHRİBAN

Deniz Zeyrek

Ova gedərkən ovlanmaq!

Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin Dağlıq Qarabağda düşdürüyü yeni vəziyyəti ən yaxşı izah edən bu deyimdir: "Ova gedərkən ovlanmaq".

Niyə belə düşündürümü yazmamışdan qabaq biraz Dağlıq Qarabağı izah etmək istəyirəm.

Bilirsiniz ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycan torpağıdır və Sovetlər Birliyi dağlıklärən Ermənistan tərəfindən işgal edilmişdi. Hərbi qarşılurmaların yaşandığı o illerde Xocalı kimi şəhərlərdə böyük qətlamlara imza atılmış və 1992-ci ildə Ermənistanın da rəsmi olaraq tanıya bilmədiyi Dağlıq Qarabağ Respublikası qurulmuşdu.

SSRİ dövründə bölgəyə Nagorno Karabagh (Naqorno rusdan "dağlıq" mənasını verir) deyildiyi üçün beynəlxalq arenada da Dağlıq Qarabağ olaraq tanınır.

Ermənistan isə hakim əhalinin erməni olduğunu göstərərək bölgəni "qədim" adı olan Artsax adlandırır. Aralarında Xocalı və Şuşa kimi şəhərlərin də olduğu 7 rayonla Ermənistan arasındaki Laçın Koridoru da erməni separatçılarının nəzarəti altındadır.

Azərbaycan ve Ermənistanla birge ABŞ, Rusiya, Fransa, Almaniya, İtaliya, Portuqaliya, Hollanda, İsveç, Finlandiya, Belarus və Türkiyənin də üzv olduğu Minsk Qrupu 20 ildən çoxdur ki, münaqişənin həllinə çalışır. Amma çifayda...

1994-cü ildə əldə olunan atəşkəsdən bəri həllini tapmayan Dağlıq Qarabağ məsəlesi zaman zaman atışmalarla yadda qaldı. Ermənisan ordusunun 2016-ci ildəki hücumundan bu yana bölgədə irili, xirdəli atışmalar davam edirdi. Dörd gün əvvəl Ermənistan ordusu yeni və əvvəlkilərlə müqayisədə daha genişmişqaylı hücumlara başladı.

Azərbaycan ordusu nəinki bu hücumların qarşısını aldı, hətta işgal altında olan yeddi kəndlə birlikdə bəzi strateji əhəmiyyəti vacib olan yüksəklikləri də əla keçirməyi bacardı.

Dağlıq Qarabağlı Ermənistana bağlayan en vacib magistral yolu görən təxminən 4000 m hündürlüyü olan Murovdagın Azərbaycan ordusunun əlinə keçməsi Azərbaycan üçün 1992-ci ildən bəri en vacib qazanclardan biri oldu.

Qarşidan gələn günlərdə Rusiya Ermənistanın yanında hərbi qüvvəsi ilə döyük meydanına gəlməsə, BMT Azərbaycana sanksiya tətbiq etməsə, Azərbaycan ordusunun irəliləməyə davam etməsi ilə strateji mövqeyi vacib olan bəzi şəhərlərin işğaldan azad olunması şübhəsizdir.

Bəs, yaxşı, Rusyanın üç gündür döyük meydanına atılmaması, atışmaları yaxından izləməklə, tərəflərə "dayanın" deməklə kifayətlənməsi hansı mənaya gelir?

Dilimizə uyğunlaşdırın:
Eminquey

"Ədalət" qəzetinin qonağı hərbi-vətənpərvərlik ruhunda olan mahnilər ilə milyonlarla insanın qəlbini yol tapan həkim, şair, bəstəkar Şəhən Musaoğludur.

"35 ilin bir saatı
belə mənasız
keçməyib"

-Söhbətə həkimlik fəaliyyətinizdən başlayaqq...

-1980-ci ildə Nəriman Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutuna (Hazırkı Azərbaycan Dövlət Tibb Universiteti) daxil olmuşam. 1986-ci ildə oramı elə qiymətlərlə bitirmişəm və o ildən bu günə qədər həkim kimi fəaliyyət göstərirəm. Artıq ömrümün 35-ci ilidir ki, həkimlik peşəsindəyəm. Bu 35 il həyatımın çox mənəli, şərəfli, qürurverici

liyinin Tibb İdarəsinə müraaciət etdim. Bundan sonra bir müddət Tibb İdarəsinin nəzdində Operativ Qərargaha rəhbərlik etdim. Ondan sonra Müdafiə Nazirliyinin Baş Qərargah Poliklinikasında, daha sonra Hərbi Hava Hückumlarından Müdafiə İdarəsinin Baş Poliklinikasında həkim kimi fəaliyyət göstərdim. 1998-ci ildən isə mülki həkim kimi çalışıram. Hazırda 2 özəl klinikada fəaliyyət

"Təbabatla incəsənətin ortaqtəsi var"

anları, saatları, günləri olub. Bu 35 ilin bir günü deyil, bir saatı belə mənim üçün boş, mənasız keçməyib. Təsəvvür edin, sənə müraciət edən insanların ağrılarını, acılarını azaltmaqdən, onların qəmənə, kədərinə şərik olmaqdən, onlara yardım, qayıq göstərməkdən gözəl bir şey oları mı?! Əlbəttə, xeyr.

O vaxt belə bir qayda var idi, ali təhsil müəssisəsini bittirdikdən sonra hökmən rəyonların birində 4 il müddətinə işləməli idin. 1986-ci ildə İnstitutu qurtardıqdan sonra mən də tacili yardım şöbəsinin həkimi kimi Puşkin rayonuna (İndiki Biloşavar) təyinat aldım. Onu da deyim ki, 1986-ci ildək hələ 4-cü kursdan başlayaraq mən feldşer kimi fəaliyyət göstərdim. Xəstəxanalarдан birində işlədiyim üçün də artıq xəstələrlə ünsiyyətim, tibb işçisi kimi münasibətim formalşmışdı. Qısa bir müddət ərzində Biloşavar və Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi İdarəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən Mərkəzi Dənizçilər xəstəxanasında poliklinika həkimi kimi fəaliyyət göstərdim. Bu 90-ci illərin əvvəllərinə təsadüf edirdi. Həmin dövr Azərbaycanda hərəkat başlamışdı, ölkəmiz öz müstəqilliyinə qovuşmaq üzrə idi və mənim də gənclik illərim həmin dövrə düşdü. O illər, eyni zamanda, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin təzə-təzə başladığı vaxtlar idi və mən də həmin dövrə proseslərin iştirakçı oldum. Öz ərizəm əsasında orduya yazıldım, Azərbaycan Müdafıə Nazir-

göstərirem. "MedServis" özəl tibb mərkəzində poliklinika müdürüyəm, "MedEra" hospitalında isə diaqnostik şöbənin müdürüyəm. Fəxriyətli ki, həkimlik peşəsini seçmişəm. Bu peşədə göstərdiyi dəstəyə görə ailəmə minnətdaram.

"İnsan gözəlliyi
xidmət edən varlıqlı"

-İnsanlar sizi həm də hərbi-vətənpərvərlik ruhunda mahnilərin söz və bəstəkar müəllifi kimi tanıyr. Həkimlik, şairlik, bəstəkarlıq...

-Bəli, ictimaiyyət həm də məni şair, bəstəkar kimi də tanır. Vətənpərvərlik mahnilərinin əksəriyyətinin söz və bəstəkar müəllifiyəm. Bu da mənə elə gəlir, həkimliyimden irəli gəlir. Çünkü incəsənətlə təbabətin ortaqtəsi var. Hər ikisi, fikrimcə, bir mənbədən qaynaqlanır. Antik dövrlərə nəzər salsaq, görərik ki, həm incəsənətin, həm də təbabətin Al-lahi bir nəfər olub-Appalon. Zaman keçdikcə bu sahələr bir-birindən ayrılib. Düzdür, təbabət yazılı, şair, bəstəkar yetişdirmir, amma təbabətin mədəniyyətə, incəsənətə töhvələri əvəzsizdir. İbn Sinadan tutmuş fransız müteffekkiri Fransua Rableyə qədər, Fridrix Şillerdən tutmuş Rusiyada Anton Pavlov Çexov, Mixayel Bulgakov, Vilen Veresayevə qədər, Azərbaycanda Nəriman Nərimanovdan tutmuş Abbas Səhhət, Əlibəy Hüseynzadə və onların sələflərinə qədər olan şəxslərin timsalında görə bilərik ki, bəşəriyyət yaradığı vaxtdan incəsənətlə təbabət qarşılıqlı şəkildə inkişaf edib və bunlar bir-birlərinə əsaslı təsir göstəriblər. Səbəb isə insan faktoru-

yub saxlamaqdır. Ona görə deyirəm ki, təbabətlə incəsənətin ortaqtəsi var. Amma bu, o demək deyil ki, yaziçilərin, şairlərin hamısı ədəbiyyata, musiqiyə həkimlikdən gəlməlidirlər. Mən sadəcə nümunələr göstərdim. Lakin başqa nümunələr də var. Elə Şeksprin özü haqqında danışaq. Həmisi tələbələrimə də deyirəm, Şekspir "Romea və Cülyetta" əsərində Cülyettanın klinik ölüm keçirməsi anlarını elə gözlə təsvir edib ki. Əgər Şekspir təbabətin sirlərinə bələd olmasaydı, yəqin ki, onu xirdalığına qədər canlandıra bilməzdi. Üstündən neçə əsr keçib, amma hələ də bu əsər öz aktuallığını qoruyub saxlayır. Tələbələrimə deyirəm ki, yaxşı anestezioloq-reanimatoloq olmaq isteyirsinizsə, bu əsəri oxuyun. Çünkü bu gün də Cülyettanın keçirdiyi o klinik əlamətləri biz insan üzərində görə bilirik. Yaxud da Məhəmməd Fizulinun "Sohhət və mərəz" əsərini oxuyanda görürsən ki, orada təbabətin incə möqamları öz əksini tapır. Çoxdur belə yazılıclar. Kuprinin "Sirkədə" əsərini qeyd edə bilərik. Belə misalları çox çəkmək olar. Bu onu göstərir ki, yazılıclar da təbabətdə faydalınlılar, tibb elmlərindən faydalınlılar. Əgər onlar təbabətin sirlərinə bələd olmasayırlar, həmin əsərlər ortaya çıxa biləzdi. Bu bir daha onu göstərir ki, təbabət və incəsənət hər zaman bir-birinə bağlı olub. Odur ki, mənim də fəaliyyətimdə təbabətlə incəsənət vəhdətdə çıxış edərək belə bir mahnilərin əsəryə gəlməsinə səbəb olub.

(ardı növbəti sayımızda)

Söhbətləşdi:
Rövşən Tahir

ƏDALƏT •

3 oktyabr 2020-ci il

Mehriban Hacıyeva Prezidentə niyə müraciət etdi!

Möhtərəm Prezident!

Məlumat üçün onu nəzərinizə çatdırırm ki, eşlim-nəslim ağcabəddi, orta təhsiliyəm, 20 yaşında ailə qurmuşam, 51 yaşındayam, üç övladım var - iki qız və bir oğlan. Həyat yoldaşım üçüncü uşaq dünyaya gelən vaxtdan çörək, dolanışq arxaında uşaqları mənim, məni isə Allahın ümidiyi qoyub Rusiyaya gedib, o çağ-bu çağ ne pul-parasın gördük, ne səs-sorğun eştidik... Böyük qızım ailəli olub, boşanıb və bir uşağı ilə mənim himayəndə yaşayır. Ailəni min bir əziyyətlə saxlamışam, bir canımı beş edib onları korluq çəkməyə qoymamışam.

Gəlim müraciətimdə metləbimə. 2015-ci ilin aprel ayının 1-dən "Ağ göl" Milli parkında xadimə işləyirdim - iki qızım və qardaşım arvadı ilə birlikdə. Bu ilin fevralında müdir deyişildi, onun yerinə Qüdrət İbrahimovu direktor teyin etdilər. O da işə başlayar, başlamaz parkı özəlləşdirdi, nə bacardı onu da elədi. Bir az keçmiş idarəyə Ekologiya və Milli Sərvətlər Nazirliyində Respublika Mili Parklara rəhbərlik edən Hikmət müəllimin imzası ilə bir sənəd gelir, parkın mühasibi və müavin Əbülfəz Səmədov evimə gelir ki, həmin sənədin mahiyyəti və məzmunu ilə bizi tanış edib, imza qoymusunlar... Sənədlə tanış olandan sonra məzmunundan texmin etdik ki, orda stuktur dəyişikliyi və ixtisardan söz açılır, onda ona imza atmaqdə tərəddüd göstərdik, gələnlər bizi inandırmağa çalışıdalı ki, burda narahatlılığı əsas yoxdur, bütün işçilər imza edib, bir siz qalmısınız... Beləcə dörd nəfər-mən, iki qızım və qardaşım arvadı deyilənləri etmək məcburiyyətinə qaldıq.

Mart ayında dünyani büryən bu epidemiyə həmin məsələnin icrasına təsirsiz ötmədisə, bu müddətdə ixtisar səhəbəti demək olar tez-tez gedirdi. Elə söz-səhəbət gəzirdi ki, müdir yalan deyir, öz adamlarını burda yerləşdirmək istəyir. Bizi həm de bu sual düşündürdü: Əger ixtisar məsəlesi olacaqsa, müdir niyə 4 nəfer işə götürdü və bir də onun qohumları burda işləməye işləməye necə maaş ala bilirdilər? Bu sadəcə qanunlara hörmətsizlik, herkə-herkəlik idi... İyun ayında onu işdən çıxarırlar, deyilənlərə görə vaxtile "Ağ göl" Milli Parkında işləyər, kən nəsə nöqsanlar edib və bu səbəbdən hansı maddə ilə işdən çıxarıldığı üçün bu sahədə bir də çalışma bilməzmış.

İyunun 15-i, ya da 16-da Xəzər Məhərrəmov onun yerinə təyin olunur. Müdir mövcud vəziyyəti söylədim, dedim ki, bu 4 nəfer şəhərdə yaşayır, onları parkın maşını aparıb-gətirir. Elə bu yerdə sözümüz ağızımızda qoyub dedi ki, o maşın mənim səranca-mimda olacaq, məni imişlidən bura aparıb-gətirəcək. Vəziyyətimizi, ağrıcı ailə durumumuzu, yalnız ailələrimizi alacaqlarımız dövlət maaşı ilə saxlaşdırıqlarımızı... dedim-təsirsiz qaldı. Şəhərdən hər gün bu yolu gedib-gələn 2-3 maşın olur, müdirin sözü ilə onlar bunu edə bilərdi-bu təklifim, niyyətim də bir nəticə vermir. Şəhərdən bu 27-30 km. yola hər gün 20 manat pul verib gəlmək bizim üçün çətin olduğunu

söyləsəm də müdir bunu da onun deyil, bizim problem hesab edib məsələye xitam verdi.

Artıq bu bərk narahatlılıq, söz-səhəbət yaratdı. Müdir məsələni öz müstəvisində bu cür həll etdi: iki nəfəri işdə saxladı, məni və qızım Leyləni. Bir körpə uşağı olan qızım Südabə və kasi-bin kasibə olan qardaşım arvadı Arzu işdən çıxarıldı. Və hələ indiyə kim heç bir yerdə onlara iş tapılmır. Ağcəbədi şəhəri balaca bir yerdə, məlumat almışlıq ki, heç bir dövlət müəssisəsində bu dövrde ne ixtisar gedib, ne də işe götürülüb. Bəs bu nədir? "Burda mənəm, Bağdadda kor xəlifəmi" iddiası, səlahiyyət həddini aşmaqmı, qanuni hüquqlarımızı qəsən pozmaqmı? Axi nədir bunun adı?

Nazirlikdən Güler xanım geləndə sevindik, fikirləşdik ki, o bizi tanıyır, iş-güçümüzən xəbərdardı, problemini edaletlə həlli edər. Bizi məsələdən, vəziyyəti ona anlatdım, deyilənləri qulaqardına vurdum, axırdı nealac qalıb prezidentin televiziyyada bu ağır durumda işdən çıxarılmamaq və ixtisar etməmək barədə sözlərini xatırlatma-ı oldum-kar aşmadı, ağır ailə durumu aylaya-aylaya bildirdim - bu xanım qərarında isərələr oldu. Coxdan bəri tanıdığımız bu nazirlik nümayəndəsi müdirin tərəfindən mövqə bildirdi: ixtisar olunmalıdır, iki nəfərimiz işdən xaric olunmalıdır - bir qızım və qardaşım arvadı. (Bu olub iyunun 23-də). Maşın məsəlesi ortaya geləndə, onda bunun ona aid olmadığını söylədi, problem özünüzdür və s. Nə işdən çıxməq və iş axtarmaq vaxt-vədəsi deyil, nə de bu işdən imtiyana, cümlə bir çətən kulfət gözünü burdan gelən maaşa və ondan gelən dolanışğa dikib.

Hələ bu harasıdır, demə Xəzər müəllimin məqsədi ümumiyyətlə bizi ordan uzaqlaşdırmaq imiş, bunu mərhələ-mərhələ həyata keçirmək istəyib, əvvəlincilər buna bəhane imiş. Əvvəller bu böyüklükdə əraziyə 8 xadimə həvələ edilmişdi, 4 nəfer ixtisar edildi, indi də 4 nəfərdən ikisi ixtisar edildi və müdir şərt kəsdi ki, özünüz gedib-gələcəksiniz, 10 hektar sahənin də yir-yığışı, təmizliyi bu iki nəfərin üzərindədir. Dövlət tərəfindən ayda bizim hər birimizə 235 manat maaş verili, bu pulu bu iki nəfər yola töksün, ya evə aparıb könül görsün, dərəsər, dolanışığa, bir qarın çörəyə məsrəf etsin? Bəs şəhərdən gələn maşını olan iş yoldaşlarımız boş gəldiyi halda bu kimsəsiz, kasib və arxasız iki qadına niyə həyan durmaq istəmədilər? Özü də bu ağır durumda, böhranlı çağda?

İş yerinə heç bir nəqliyyat vasitəsi işləmir, yalnız şəxsi, tənəşiq və taksi sifarişi ilə bunlar reallaşır. Müdirin maşını da evimizin yanından gəlir, elə əvvəller ona minib gedirdik işə, müdir buna razılaşmadı, kor atı minib... Bir on gün Talibla gedib-gəldik, artıq o da nəm-nüm etdi, məsələ o həddə gəlib çatdı ki, ərizə verib işdən çıxmamız barədə xəbərdarlıq aldım mühasibən. Bir neçə gün işə çıxmadiq, dedik bəlkə müdir insafa, rəhmə gəlib bu daşı etəyindən tökər, o isə bizə işə gəlməyi təkid edir, gəlmədiyimiz halda üzrsüz hesab edib işdən çıxaraca-

ğı hökmünü verir. Mühasib də bu yan- dan məni dilə tutur ki, hüquqi cəhət-dən müdirin əsası var - neçə gündür işe gəlmirsiniz, onun ixtiyarı var filan madde ilə işdən çıxarsın, emək kitabçası bu cür yazılısa, bizi heç bir yerdə işe götürməyəcəklər və s... Bu təhdid-lər, təzyiqlər demək olar ki, hər gün olurdu və axır əlacsız və köməksiz qalıb ərizəmə yazdım, amma orda "İşə gedib-gəlmək" imkanımda olmadığı üçün bizi işdən azad edin" cümləsini zor-xoş də yaza bildim. Bəzim yerimizə adamlar götürülüb, onlar da bizim kimi şəhərdən gəlir və maşın aparıbgətirir, yaxşı bizim üçün bu imkanı yarada bilməzdim, bunu başqaları üçün etmək hansı insaf və ədalət ölçüsüdür, ay Xəzər müəllim? Bu beş ili nöqsansız, danlaq-təhmətsiz işləmişəm, o cümlədən sonradan işləyen qızlarım və qohumum-gören bunlar çıxarılaçaq hökmü qüvvədən salmaq üçün hüquqi əsas sayılmırı?

Bu işə işçi yalnız bu halda götürmek mümkün kündür: Ya orada qalmağıdır xadime-bu, mümkün deyil həm qanuni tərəfdən, həm də hər iki tərəfə, ya o etrafda olmalıdır - bu da hər iki tərəfə sərfə deyil, həm də o ərazidə yaşayış yoxdur, üçüncü kənardan gəlməlidir. Əvvəlki müdir bu şəraitini yaratdıqda, sununcular bunu etmək istemədilər. İşə götürülenlər məgər uzaqdan gəlmir, yaxud getirilmir? Bir də ki, maşın heç kimin deyil, parkındır, yox eger müdürü addırırsa maşın, onda bu qədər yolu gedib-gəlmək üçün ya maşın ayrılmalıdır, ya yol haqqı ödənilməlidir (emək haqqında oturmaqla).

Möhtərəm Prezident!

Harda qaldı haqq-ədalət, insaf-mürvət? Mən bunlara necə həmyerim, həmmüasirim, bir soy-kökəndən olan milletim, din-əqidə yoldaşı, qardaşı... deyim? Verdiyin bu ömrə niyə bu qədər qənim kəsilən veribsen, Allah. Bunlar üçün dövlətin qanunu, dövlət başçısının qərarı, Allahın hökmü yetərli deyilsə onda bizim axırımızın başlangıçıdır? Allah bəla gəndərib, demə ondan ireli bu cür kəmfürsətləri, nadirüstləri göndərib bu millətə. Sizin qədər danlaq-təhmət, cəza verən yox, bəs niyə yaşışdan sonra göbələklər kimi artıb çıxaları bu haramxorlar...

Banklara kredit borcumuz var-onu neyələ ödəyəcəyəm? Oğlum Yusif daxili qoşunlarda müddəti hərbi xidmətdədir, özü də nümunəvi xidmət-də, iki ildir nişanlıdır, toyun etmək istəyir, necə edim-bax, bunu bilmirəm. Qızım Südabə bir körpə balası ilə qalıb, o biri qızım yetkinlik yaşındadır, onları hansı tale, qismət gözləyir, bir ana kimi bunlar məni bərk narahat edir. Qonşuluqdakı marketdən həmisi nisyə mal götürürdük, maaşdan maaşa ödənidir onların pulu, artıq işsizliyimizi bilib ondan da imtina edilib, bir qarnı aç, bir qarnı tox yaşayıriq, o körpə fidanı bəs necə yaşadaq ki, qəlbə qubar bağlamasın bu çağında?

Deyirlər ki, sonuncu ölen ümidi dir, ümidi məzidi kəsməmişik. Məhəmməd peyğəmbər ümidsizliyi kafərlək kimi səciyyələndirib. O cümlədən insafsızlığı da, imansızlığı da, haqq-ədaləti itirəni də.

Allah Sizi qorusun!

Eminquey

Döyüşüldən tutmuş
jurnalistinə qədər
həsəd aparıram

Əsgərimiz narkozdan ayrılır. Yarıayıq, heysis vəziyyətdə deyir:

- Dostlarım şəhid oldular.

Yanında olanlardan biri soruşur:

- Döyüşmək istəyirsən?

Əsgərimiz deyir:

- Mən dostlarımın yanına getmək istəyirəm.

Həqiqətən döyüş meydənindən uzaqda qalmaq adama pis təsir edir. Özünü lazımsız hiss edirən. Orada olan döyüşüldən tutmuş jurnalistinə qədər həsəd aparıram. Uşaq vaxtı məhəllə futboluna salınmayan uşaq kimi. Onlar oynayırlar, onlar qolun həzzini yaşayırlar, onlar yixılıb yaranırlar, onlar qələbə qazanırlar. Sənsə pəncərənin barmaqlıqlarından, qapının arasından həsrətlə baxabaxa qalırsan. Lap atasının arxasında "ata, məni də apard" deyib qışqıran İsmayıllı kimi.

Heç olmasa, İsmayılin dağ'a qaçmaq kimi lüksü vardi...

Neçə gündür anam da hərədən bir söz eşidir, gəlir mənə danışır, özünə təsəllilər düzəldir. Haz izah edirəm, ha manipulyasiya edirəm, xeyri yoxdur. Onun hər təsəllisi məni incidir axı. O istəmir məni qurban verməyi. O istəmir mənsiz qalmağı. Amma mən... əsgərlərin ayaqqablarını təmizləməyə də raziyam.

Axırda belə bir yol tapdım. Qayıtdım ki, mama, bax, məni aparsalar, məcbur üzümü qırxdıracalar. Neçə ildir bunu arzulamırsan? Arzun çin olacaq da.

Inciyb oturdu bir kənarda...

Bu gənclər özbaşına yetişdi, özbaşına vətənpərvər oldu! Bu gənclərin Vətən sevgisini nə TV-lər keyidə bildi, nə də gün-güzərənlər. Unutmadılar Qarabağı! Unutmadılar qisas hissini!

Dövlət Xidməti: Gənc əsgərlər cəbhəyə deyil, müvafiq qoşun növlərinin hərbi hissələrinə göndərilir

Ali Baş Komandan İlham Əliyevin avqustun 26-da imzaladığı Sərəncama əsasən, oktyabr çağırışına başlanılıb.

Bunu Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisinin birinci müavini general mayor Zaur Abdullayev bildirib.

Onun sözlərinə görə, hazırda aparılan müddətli hərbi xidmətə çağırış qanunvericiliyə uyğun olaraq hər il olduğu kimi ildə 4 dəfə həyata keçirilən prosedurdur:

"Bu çağırışın hazırkı hərbi vəziyyətlə heç bir bağlılığı yoxdur. Həmişə olduğu kimi, 18 yaşı tamam olmuş və möhlət hüququ olmayan gənclər qanunvericiliyə uyğun olaraq vətən qarşısında borclarını yerinə yetirmək üçün əsgəri xidmətə yola salınırlar.

Gənc əsgərlər cəbhəyə deyil, müvafiq qoşun növlərinin hərbi hissələrinə - təlim mərkəzlərinə göndərilir və qarşısındaki 3 ay müddətində onları orada təlimlər keçiriləcək, hərin sırrları öyrəniləcək, sonra xidmətlərini təyin olunduqları yerlərdə davam etdirəcəklər".

Hər bir həmsöhbət adamın ürəyincə olmur. Açığını deyim ki, bəzən o söhbətlərdən bu və ya digər şəkildə qəçməqə, uzaq olmağa çalışıram. Amma elə həmsöhbət var ki, adam yaxasını əldən buraxmaq istəmir. Çünkü normal bir ortaq tapmış olursan. Dərdləşirsen, fikir bölüşürsen, bir az da çılpaq desəm, ondan söz, fikir qoparmaq fırsatı elinə düşür. Bax, bu mənada indi sizə təqdim edəcəyim həmsöhbətimlə hər gün görüşəm, ayda bir dəfə qarşılaşsam yəne təzə tanış kimi, təzə dərd şərki kimi bir araya gəlirik. Mən bunun iki səbəbini özüm üçün müəyyənləşdirmişəm. Brincisi, eyni dövrün "uşaqlıriyiq", eyni siyasi və ədəbi mühitin daşıyıcısiyiq, yeni yaddaşımızda, həyat yolumuzda "sovət möhürü", ruhumuzda isə 80-ci illər ədəbi mühiti hakimdir. Bu bizim doğmaliğimizin bir tərəfidir. İkincisi, mənə görə, heç vaxt "atalar, oğullar" mübarizəsində biz səksənincilər iştirak etməmişik. Ona görə ki, biz bacardığımızı, Allahın bize verdiyini sözə əvvələnək məşğul olmuşuq. Məramımız, məqsədimiz içimizi piçiltili şəkildə oxucuya çatdırmaq, ədəbiyyatı sözdən yazıya, kitaba köçürmək olubdu. Təbii ki, bacardığımız kimi.

Bu gün də bəz səksənincilərin deməyə kifayət qədər sözü var. Bu da bizim ciyinizdəki "Ədəbi" körpü missiyasından irəli gelir. Bu missiyanın da məramı, məqsədi bütün onilliklərin ədəbi təmsilçilərinin yanında olmaqdır, onları qovuşdurmaq, onları ədəbiyyatın adımı etməkdir. Deməli, əvvəldə vurğuladığım kimi, mən onurla görüşəndə həmişə bax, bu mövzulardan danışır, öz yazi-pozularımızla yanaşı, hətta imzasını ilk dəfə gördüyüümüz yaxşı bir yazı barəsində də rahatlıqla fikir bildiririk. Amma...

Kəramətin imzası artıq yarım əsərdir ki, Azərbaycan oxucusuna, hətta onun hüdüdlərindən kənar da bəlliidir. Qardaş Türkiyədə ədəbiyyatla bağlı olan söhbətlərinin birində mənə bildirdilər ki, o, (yeni Kəramət - Ə.M.) oxunulan şairdir. Bir dostun, bir həmfikirin barəsində söylənilən bu deyim məni çox məmənun etdi. Və onu bu günə qədər Kəramətə deməyə tələsmədim. İstədim ki, oxular üçün danışanda bu fikri dilə gətiririm. İndi həmin məqamı. O məqama isə...

- Kəramət, sənin üçün xatire nə deməkdir?

- Bilirsən, nəyə işarə etdiyini hiss etsəm də, amma demək istəyirəm ki, xatire dünəndi, bu gündü və bir də elek mənim özüməm. Yəni şüuraltı olaraq dünəndən nə götürmüsəmsə, o, bu gün mənimlədi. Deməli, mən həm də xatireyəm. Özü də gəzən, danışan, həmsöhbət olan xatire. Bildiyiniz kimi, dünyada iki böyük partlayış olub. Deyirlər üçüncü də olacaq. İnsan dünyaya gelib. O da bütün gördüklerini, iştirakçıları olduqlarını özü ilə daşıyib bu günümüze gətirib. Burda söhbət həm fərdi, həm də ümumi xatiredən gedir. Burda əsas mənim üçün önemli olan yaradıcı insanın xatiresidir...

- Bağısla, sözünü kəsirəm, yəqin elə bu səbəbdən kitabının adını "Xatire muzeysi (adam)" qoymusun.

HƏR BİR ADAM XATIRƏ MUZEYİDİ

Bir söhbətdən epizodlar

- Bəli, həqiqətən mənə görə hər bir adam müzeydi, özü də xatire muzeysi. Bizzən sonrakılar - səni, məni ziyarət edenlər məhz həmin müzeyi ziyarət etmiş olurlar. Necə ki, biz özümüzdən öncəkiləri ziyarət edirik. Özü də söhbət tekçə ədəbiyyat adamından getmir. Gözəl bir bənnadan da, müdrik bir ağsaqqaldan da, gözəl barmaqları olan xalça ustasından da. Bir sözə, seçilən insanlardan gedir söhbət. Biz özümüz də hiss etmedən bəzən aşkar, bəzən şüuraltı həmin o proseslərin içərisində keçib cəlalanırıq, təzələnirik, təmizlənirik, yeni ideyaları, fikirləri çeşidləyirik. Çünkü bunlar yadداşımızın alt qatında, insanlığın alt qatında baş verir. Həmin o göründüklerin günlərin bir gündündə xatire kimi sənin qarşına çıxır və sənin mövzun olur. Deməyim odur ki, bizim aid olduğumuz 80-ci illərin yox, bütövlükde bəşeri xatirenin şahidi və daşıyıcısıyiq. Özü də bir daha vurğulayıb ki, xatirenin rəngi, dili, dini olmur. Çünkü söhbət insandan gedir, özü də yaradıcı insandan.

- Onda bir sual da verim. Sənəcə, yaratmaq yaxşı xatirədi, yoxsa yaşatmaq?

- Mənəcə, elə yaratmaq özü yaşatmağı ifade edir. Çünkü yaradırsan, yaşıdırsan. Onlar bir-biriləşsiz bağlıdı, paraleldi...

- Yənə sözünü kəsim, bəs yaratmaq qabiliyyəti olmadan yaşatmaq necə?

- Səninlə razılaşıram, amma yenə demək istəyirəm, hansı sahədə olursan ol, əgər nəyisə yaradırsan, sən artıq onu həm öz içində, həm də həyatda yaşadırsan. Ən böyük Yaradan, ən böyük Yaradıcı Allahdır. İnsana da O, "YARAT!" hökmünü veribdi. Və insan da zaman-zaman yaratmaqla məşğuldur.

- Gəl onda məsələnin başqa bir tərefinə də nəzər salaq. Ikimiz də eyni dövrü yaşayırıq, başlanğıcımız da eyni dövrə aiddir. Bu mənada sənə hansı xatirələr doğmadır? Şeirində yazırsan ki:

*Bu ev daha ev deyildi
Xatirə muzeyiyydi.
Muzey bələdçi - Kişi
yaşanan ömrün səsiyidi.
səsini unudub getmişdi Qadın
bir də ki, kölgəsini unutmuşdu
zalimcasına.
Kölgə paramparça
Qadın səsi ayağıyalın,
paypiyada,
- Mənim yerimdə
başqa qadınla yatma,
- E-Sİ-DİR-SƏN-Mİ?*

- Həyat yaşadığın andı. Kimin onu yaxşı, ya pis saymasından asılı olmayıaraq, o, qıymətlidir. Çünkü o, həyatdı, yaşamadı. Sən istəyir onu kədərlə, nisgillə, istəyir şirin xatire hesab et. Bu, sənin ömründü. O həm də bu gündür. Yəni sən dünənsən, bu günsən,

gələcək isə əlcətməzdi, mücerəddi. Mən dünənə, bu günə ona görə dəyər verirəm ki, kökü, məyası insanlıq olan hər kes kimi mən dünyani görürəm, inkişafı izleyirəm, müqayisələr aparıram. Hətta o anda mən sənilə yanaşı çıxıb Şuşaya getmək istəyirəm, Cıdır düzündə olmaq istəyirəm. Çünkü tələbə vaxtı orda olmuşam, gəzmişəm, görmüşəm. Bax, dünən hesab olunan xatirəm bu gün mənimlədir, məni çəkib aparır.

la, özü də çiçir-bağır salmadan ifadə edirsin ki, mən o kimliyin karşısındasınız, heyət edirəm. Çünkü özünü bənzətdiyin insanların, bu varlıqların hər biri ayrı-ayrılıqda zamanın fövqündədirler. Deyirsən ki, mən Şah İsmayılam, Fatehəm, İstanbulu İstanbul edən ər oğlu ərem. Amma bir şeirində də deyirsən ki, barama qurduyam. Doğrudur, mən də barama qurduna həsəd aparmışam. Kən-

ictimaiyyətin təmsilçisi kimi başqa bir adamıq.

- Bu yerdə bir sual da verim. Sən şair kimi necə yaşayırsan?

- Çalışıram ki, özümü yeniləyə bilim, özümü təzələyə bilim. Bütün janrlardan qaynaqlanıb təzədən nə isə deyim. Burda mütaliəni heç vaxt unutmuram. O cümlədən Türkiye, Avropa və dünya ədəbiyyatını nəzərdə tuturam. Təbii ki, həyatın diqtələri də var, xüsusi reklam. Reklam bəzən hadisələri üstələyir. Ona görə də heç kimə irad tutmaq olmaz ki, niyə filan şeyi bilmirsən? Çünkü reklam daha sürətlidir. Bu mənada ədəbiyyatda da reklam məsələsi çox qabarıqdır. Ölkəmizdən xaricdə olanda bizim ədəbiyyatın hansı təmsilçilərinin orda reklam olunduğunu görüb bəzən təessüflənirəm, bəzən təccübənirəm, bəzən də sevinirəm. Onlar hamısı əlaqələrə, qruplaşmalarla bağlı olan məqamlarıdır. Hətta burada şair kimi tanınmayan, oxunmayan birisi Türkiyədə elə reklam olur ki, dəhşətə gəlirsən. Ve türklər də həmin reklam olunana baxıb bizim ədəbiyyata qiymət verirlər. Bax, bu, reklamin qüsurlu tərəfi dir. O cümlədən də Türkiyədən elə adamları burda reklam edirlər ki, onun türk ədəbiyyatına heç dəxli yoxdur.

- Sən ölkə içinde kimləri oxuyursan? Kimlərin yaradıcılığı ilə maraqlanırsan?

- Əvvəldə də dedim ki, mən yaradıcılığı kimlərinən yaşıyla, imkanıyla dəyərləndirmirəm, qiymətləndirmirəm. Mənim üçün ədəbiyyatda dövr anlayışı yoxdur. Hansı zamana aid olur-olsun, gözəl, mükəmməl əsər mənim üçün maraqlı, oxunaqlı. Bizim istedadlı dostlarımız, qardaşlarımız həmişə belə olublar. Onların bir qayəsi olubdu -yazmaq! Tənqid edənə də iradımız bu olub ki, özün nə yazmışan onu göstər, sonra başqasını tənqid et! Təessüf ki, heç nə yaza bilməyənlər inkar və imtina etməyi dəha çox sevirlər. Birmənali şəkildə demek istəyirəm ki, həyat, ədəbiyyat yixiciliq üzərində yox, yaradıcılıq üzərində davam etməlidir.

- Və nəhayət... Mən Kəramətlə dərdləşərkən onun təkcə ədəbiyyatla yox, bütövlükde həyatımızla, yaşamımızla bağlı məsələlərə yanaşmasını demək olar ki, toplum halında, külçə şəklində bir araya gətirməyə çox çalışdım. Amma gördüm ki, onlar bir yazının söz-söhbəti deyil. Əgər Kəramət Bakının Hacı Zeynalabdin Tağıyev dövründə qalan nişanələri ilə bu gün kibrıt qutusu kimi üst-üstə qoyulan beton evlərin ucalğına baxıb deyirsə dünyada betonlaşma gedir, o artıq özü ayrı bir mövzudur. Ona görə ədəbiyyatımızın Kəramətə aid olan, onun münasibət bildirdiyi kiçik hissəciklərini bu yazıda söz şəklinə saldım və siza təqdim etdim, gələcək məqamların birində bu mövzuya qayitmaq üçün.

Mən bir fərd olaraq, dünyani nə kam kimi tərk etmək istəyirəm. Düşünürəm ki, bu, hər kesin istəyidir. Yuxarıdan üzü aşağı, həm də aşağıdan üzü yuxarı hamı istəyir ki, torpaqlarımız azad olsun, getsin, görsün o yerləri, qovuşsun xatirələrinə. Amma bunu her kes bir cü ifade edir. Biri susmağıyla, biri danışmağıyla, biri yazmağıyla. Məsələn, mən bir şeirində deyirəm:

*Mən səni o qədər sevdim ki,
Çox yox e: ciqqana sevdim.
Qolun açıldığı qədər
Yolun Məbədə uzanınca
Yanan ulduzlar sönünce
Sönən ulduzlar
Qütb ulduzuna dönünce sevdim.
Səni o qədər sevdim ki
"SEVİRƏM" - deyə bilməyənə
qədər sevdim.
Sevgi nədir
bilməyənə qədər.*

Yəqin ki, bu şeirlə fikrimi təmamlamış oldum. Amma burda onu da elave edirəm ki, (təbii ki, mövzuya aydınlıq getirmək üçün - Kəramət) Türkiyədə bir dostuma dedim ki, Bakıdan sənə nə getirəm? Hansı nemətlər keçir könklündən? Nə istəyirsin? Çox kədərlə bir şəkilde dedi ki, mənə Qarabağı getirə bilərsən? Bu cavab bütün varlığımıza, ruhumuza hopmuş bir ağırdı. Nə qədər özümüzü öyək de, ne qədər hər şeyi edə bilərik, gətirə bilərik desək də, bu məqamda susuruq. Tibbdə belə bir şey var: adəmin qolunu kəsib götürürərək, amma olmayan qol ağıryır. Bax, bizi həmişə ağırdan məqamlardan biri də elek birincisi də Qarabağdı. Onu nə qədər sevdiyimizi sözə ifadə edə bilmirik.

- Kəramət, şeirlərində öz kimliyini bəzən o qədər ustalık-

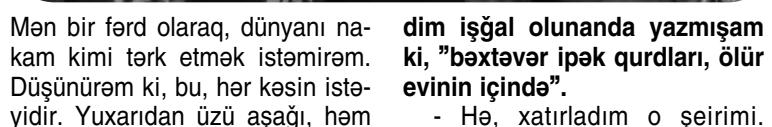
dim işğal olunanda yazmışam ki, "bəxtəvər ipək qurdular, ölüevinin içində".

- Hə, xatırladım o şeirimi. 2000-ci illərin əvvəlində yazmışam:

*Tut yarpağı üstündə,
Şərqin isti küncündə.
Yuxu görəm yaşıl-yaşıl.
Xəberim yox
Böyük ipək yolundan.
Özü-öz yurduyam mən,
Barama qurduyam mən.
Hörürəm qapı-pəncərəm
gəlib baxsan,
paltardan savayı
heç nə görməzsən.
Daha mən bu vətənin
vətəndaşı deyiləm,
Yurdumun yurduyam mən,
Barama qurduyam mən.*

- İndi de görüm, niyə bu şeiri yazmışan?

- Şeirim bəresində danışmaq bəlkə də özünüreklamırdı. Amma demək istəyirəm ki, mən öz içimde özünü böyüdüb ictimailəşdirmək ovqatımı sözə çevirmişəm. Üstəlik, burda mənim səsim təkcə Azərbaycan, Türkiye dairesi yox, bütövlükde sözün olduğu her yerdə bir ruh harayıdı, ruh çağırışdı. Bir az da açıqlasam, mən o ruhumla her yerdə olduğunu dile gətirmişəm. Həm də sözə çatdırıram ki, hansı dövrün, hansı həkimiyətin, hansı məqamın mövcudluğundan asılı olmayıaraq, söz adımı öz ruhuyla hər yerdədi. Həm də yadımızda saxlayaqlı ki, şeirlər yaşanan psixoloji ovqatın ifadəçisidir. Bu mənada men Azərbaycanın taleyi kimi yaşayırıam öz taleyimi. Bu taleyin də elek çəalarları, elek məqamları var ki, o yalnız şairin özünə aiddir, özüne bəllidir. Biz hər birimiz şair kimi başqa bir adamıq, vətəndaş kimi,

Ağdam rayonu Quzanlı kəndi- hazırlı Ağdamın mərkəzi müharibə meydanına açılan qapılardan biridir. Rayonun girişindən keçib mərkəzə doğru irəlilədikcə savaş ab-havasını hiss edirik. Yox! Səhv etdim, savaş

yaşayış məntəqələrini atəşə tutması nəticəsində 15 dinc sakın halak olub, 55 nəfər isə yaralanıb. Döyüşdə ilk işim, əlində silahı-sursatı olmayan, tək "günah"ı azərbaycanlı olması olan, atəş açılan, qanı tökülen dinc əhalinin qisa-

"Mən əsgər atasıyam"

Müharibə arzulu, Qələbə istəkli izdihamdan REPORTAJ

deyil qalibiyət qoxusunu alıraq. Yolların kənarında insan izdihamı var, hamı yollardaşı, hamının gözü, üzü cəbhəyə tərəfdi. Doğrusu, Azərbaycan xalqı bəlkə də barmaqla sayılıcaq xalqlardandır ki, uzun müddətdir, bütün ölüm və itkiyərin olacağının bilə-bilə müharibə tələb edir, müharibə istəyir. Bu dünya xalqlarında çox az təsadüf edilən bir istəkdir. Xalqımız işgalla heç vaxt barışmadı, heç vaxt təcavüzü qəbullanmadı və nəhayət ki, bir neçə gündü müharibəni canlı olaraq yaşıyır.

Bəli. Quzanlinın yolları qələbəlikdir! Hər kəs qurur hissile döyüş meydانlarına tərəf şütyən hərbi maşınları alqışlarla yola salır. Onlara yüksək əhval -ruhiyyə aşılamadı, üstünlük, qəlebə sevinclərini bildirmək üçün Bərdə - Ağdam- Ağcabədi səsə yolunun kənarlarına düzülüb. Izdihamı tənzimləmək, qayda-qanunu, müharibə şərtlərini həyata keçirmək isə polislərimizin boynuna düşüb. Bu arada cəbhəyə tərəf sürət götürən tibbi ambulansların həyəcanlı sıqnalları belə insanlardakı əhval ruhiyyəni səngitmir.

İlk müsahibəmə yaxınlaşır. Hərbi Dəniz Qüvvələrinin rabitəçi olmuş, 31 yaşlı Cabir Baxşalıyev işgal olunmuş Nəmirlili kəndindəndir. Hərbi komissarlığa könüllü olaraq müraciət edib. Bu gün Azərbaycan Ordusunda döyüşməyi özünə borc bilən bu eloğlumuz həyatında ilk dəfə bu qədər nikbin olduğunu və qələbəyə əminliyini dilə gətirdi:

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

sını erməni vəhşilərindən almaq olacaq! Mən döyüşə həziram! Mən xalqımın qisasını almağa hazırlam.

Yolun kənarında hadisələri izləyənlərdən biridə Ağdam rayonu İmamqulubeyli kəndindən olan Bağırov Rəfidir. Ağsaqqal səhbətinə qürur hissiyə-

coqlar ailəsi Xındırıstan icra ərazi nümayəndiliyinin Kəlbə Hüseynli kəndindədir. Evin yegənə oğlu övladı Baxşeyiş hazırda Azərbaycan ordusunda həqiqi hərbi xidmətdədir. Baxşeyişin anası Arzu xanım da, atası Şahin bəy də kəndi lap müvəqqəti də olsa, tərk et-

başladı: Allah ordumuzu qorun! Hazırda bu duyuları ki, mən yaşayıram, bunu mənə yaşadan balalarımızın başına dönəm! Oğlum Elnur müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət dədir! Döyüşə gedəndə dedi ki, ata Qəlebə xəberini özüm sənə xəbər verəcəm, məni yoluñ kənarında gözlə! Hazırda ordu-da peşəkar hərbçi kimi qardaşım oğlanları Aqil və Elçin Bağırovlar cəbhənin ən qaqınar nöqtəsindədirler. Bacım oğlu Rəşad isə Füzuli bölgəsindədir. Gözleyirem görüüm, o möhtəşəm xəbəri qurban olduqlarından hansı daha tez mənə catdıracaq. Qurbanlıq qocu alıb qapıya ötürmüşəm ki, qələbə xəberinə qoç qurban kəsim! Allah özü Azərbaycan ordusuna kömək olsun!

Tacir Bəbişzadə Ağcabədi rayonunun Taynaq kəndindəndir. Deyir ki, qardaşının oğlu Əyyub da bacının oğlu Rakif də MAXE-dir. Tapşırımsam ki, erməni əzməyince Taynaq'a gəlməyin. Özüm də hərbi komissarlığa gedib-gəlməkdən yorulmuram, amma onlar da mənə "yox, yaşın müsəid deyil" deməkdən yorulmurlar.

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Qarabağ zonasında olasan, cəbhənin 4-5 kilometrliyində yaşayasan, ora mərmi düşməyə bilərmə? (gülümşünür) Bizim evlərdən yuxarı Poladlı kəndi var artıq ora bir neçə mərmi düşüb, amma erməniyə inad nə poladlılar, nə də biz kənddən çıxmamışq. Dünən Bərdə rayonunun Xanərəb kəndinə də mərmi düşmüşdü. Şükür ölüm -itki olmadı, amma heç bir nəfər də evini tərk etmədi... Biz niyə tərk edək ki?

Erməni silahlı qüvvələri tərəfindən ağır artilleriya mərmiyələrinin ərazilərimizi hədəfə allığı bir zamanda Ağdam rayonunun Xındırıstan kəndində də camaat gündəlik işləri ilə məşğuldular və ordumuzun uğurları onları da qururlandırıb. Halla-

şı erməni vəhşilərindən almaq olacaq! Mən döyüşə həziram! Mən xalqımın qisasını almağa hazırlam.

Yolun kənarında hadisələri izləyənlərdən biridə Ağdam rayonu İmamqulubeyli kəndindən olan Bağırov Rəfidir. Ağsaqqal səhbətinə qürur hissiyə-

coqlar ailəsi Xındırıstan icra ərazi nümayəndiliyinin Kəlbə Hüseynli kəndindədir. Evin yegənə oğlu övladı Baxşeyiş hazırda Azərbaycan ordusunda həqiqi hərbi xidmətdədir. Baxşeyişin anası Arzu xanım da, atası Şahin bəy də kəndi lap müvəqqəti də olsa, tərk et-

məyə ağıllarının ucundan da keçmədiklərini söylədilər: "Mən Azərbaycan kişisiyəm, həm də oğlum əsgərdi. Kim istəsə atəş xəttindən uzaqlaşa, müvəqqəti olaraq kənddən çıxa bilər. Amma mənə yaraşmaz! Mən əsgər atasıyam!"

Təmas xəttinin ən gərgin ərazilərindən biri olan Ağdamda qələbəyə böyük inam, ordumuza möhtəşəm bir güvən var! Bu gün Azərbaycan Ordusu ən müqəddəs vəzifəsini həyata keçirir, şanlı tarix yazır. Əminlik ki, ordumuz elə bir tarix yazacaq ki, o, Azərbaycan xalqının taleyini həll edəcək. Azərbaycan xalqı, ordusu əzəli və əbədi torpaqlarımızı azad edəcək, əlkəməzin ərazi bütövlüyüünü təmin edəcək, şəhidlərimizin qanını yerdə qoymayaq, şəhidlərimizin ruhunu şad edəcək. Azərbaycan xalqı ordu-suna güvənir, onun arxasındadır. Hamımız ordumuzla qurur duyuruq. İnanırıq ki, ordumuz tezliklə bizə qəti qələbə xəbərini verəcək.

Əntiqə Rəşid "Ədalət" qəzeti-nin Karabağ bölgəsi üzrə xüsusi müxbiri

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilənə görə, o ərazilərə də mərmi düşüb,

- Bir neçə günə cəbhəyə yola düşəcəyəm. Neçə illərdi bu günü gözləyirəm! O qədər sevincliyəm ki, elə bili-rəm tay-tuşşalarım yaxşı bir toy məclisindədi, amma mən qalmışam! O qədər tələsi-rəm! Bayaq Müdafiə Nazirliyinin xəbərlərini dinləyirdim, məlumat verilirdi ki, cəbhə bölgəsində ermənis-tan Silahlı Qüvvələrinin sent-yabrı 27-dən bu günə qədər

- Tacir bəy deyilən

"BMT qətnamələrinin arxasında dövlətlərin siyasi iradəsi durmalıdır"

"Türkiyə də, Pakistan da bəzi dövlətlərin ikili standartlarına çox zaman məruz qalan dövlətlər siyahısındadır. Amma onların Ermənistanla bağlı mövqeləri üzrə həzirdə bu iki dövlət həquqi təziq üçün əsas yoxdur. Bilirsınız, nəyə görə? Çünkü bu dövlətlərin özlərinin hərəkətlərinin ədalətli həquqi əsası, beynəlxalq həquqi əsası var. 41-ci maddənin tələbini onlar həyata keçirirlər ki, bax BMT 4 qətnamə qəbul edib və biz, dövlət olaraq bunları realizə edirik". "Ədalət" qəzetinin qonağı BDU-nun Beynəlxalq xüsusi həquq və Avropana həququ kafedrasının dosenti, həquq üzrə fəlsəfə dokturu Samirə xanım Eyvazovadır.

-Samirə xanım, BMT Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən 1993-cü ildə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi ilə bağlı 4 qətnamə qəbul edilib. Bax bu qətnamələrdən səhbət açıq...

-Bildiyiniz kimi, BMT Təhlükəsizlik Şurası 1993-cü ildə ardarda 4 qətnamə qəbul edib. Birinci (822 sayılı) 30 aprel 1993-cü il, ikinci (853 sayılı) 29 iyul 1993-cü il, üçüncü (874 sayılı) 14 oktyabr 1993-cü il və sonuncu (884 sayılı) 12 noyabr 1993-cü ildə qəbul olundub. Bu qətnamələrin qəbul edilməsi təqdirdəlayiq haldır, heç kim bunu istisna etmir. 822 sayılı qətnamə Kəlbəcərin, 853 sayılı qətnamə Ağdamın, 874 sayılı qətnamə Fizuli, Cəbrayıllın, Qubadlıının, 884 sayılı qətnamə isə Zəngilan rayonlarının işgallarından sonra qəbul olundub.

BMT Təhlükəsizlik Şurası qətnamələrinin icra olunmaması səbəbini izah etmək üçün kökə qayıtmak istərdim. Ki, dövlətlər niyə bu halda beynəlxalq həquqa əməl etmirlər və ya əməl etməyə səy göstərmirlər? Məsələ burasındadır ki, beynəlxalq həquq və BMT qətnamələrinin arxasında dövlətlərin siyasi iradəsi durmalıdır. Xırda bir nümunə deym, dövlət öz daxilində hər hansı bir qərar qəbul etdikdə onun icrasını dövlətin iradəsi və güc strukturları təmin edir və qərarın yönəldiyi subyektlərə bu qərarları icra etməyə vadar edir. Beynəlxalq həquqda, o cümlədən, ən böyük universal siyasi təşkilat olan BMT-nin qətnamələrinin arxasında o güc strukturunu yoxdur. Bu güc strukturunun tamamilə realizə olunması üçün məsələ NATO-ya kimi, yaxud BMT-nin Sülhməramlı Qüvvələrinə kimi gedib çıxmışdır. Burada isə bütün dövlətlərin iradəsinin ortaya qoyulması lazımdır. Yəni beynəlxalq həquq sferasında mərkəzi hakimiyyətin olmaması, bu aspektdən de onun çıxardığı qərarların qeyri-effektivliyini ortaya qoymuş olur. Bu 4 qətnamənin icrası üçün kollektiv siyasi iradə ortaya qoyulmalı idi və indi də qoyulmalıdır. Məsələ yalnız Azərbaycanın və Türkiyənin siyasi iradəsi ilə kifayətlənmir. Burada kol-

lektiv şəkildə digər dövlətlərin də, loru dildə desəm, daşın altına əllərini qoymaqları lazımdır.

Ümumiyyətlə, beynəlxalq həququn hər hansı dövlət tərəfindən realizəsi üçün 3 əsas prinsip mövcuddur. Burada "3 R" prinsipindən səhbət gedir. "3 R" prinsipinin birincisi "reputation", yəni dövlətin özünün xarakteristikası önemli olmalıdır. İkinci "reciprocity", yəni beynəlxalq həquq normalarının yerine yetirilməsi qarşılıqlı olmalıdır. Birdə "retaliation", yəni əvəzin ödənilməsini qeyd edə bilərik. Ermənistan bir dövlət olaraq öz fealiyyətində daha çox propoqandaya üstünlük verən dövlətdir. Azərbaycanın şansızlığı ondan ibarətdir ki, düşməni özü kimi mərd deyil. Müəyyən münaqişədə mərd düşmənlə mübarizə aparmaq qarşı tərəf üçün, doğrudan da, şansdır. Ermənistan özünün xarakteristikasına fikir verməyən dövlətdir. Ermənilər üçün bu gün yalan deyib sabah onu təkzib etmək adı bir şeydir. Sadə dildə desəm, özüne hörmət edən dövlət beynəlxalq həquqdan irəli golən məsələləri yerinə yetirməlidir ki, beynəlxalq ictimai nüfuzuna xələl golməsin. Bu Ermənistan üçün önemli deyil. İkinci qarşılıqlı şəkildə olmalıdır. 30 il gözəldiyimizə və heç bir qarşılıq görmədiyimizə görə 27 sentyabr hadisələri baş verdi. Çünkü kifayət qədər həquqlarımız pozulmuşdu. Üçüncü məsələ isə əvəzin ödənilməsidir ki, burada həquq pozuntusuna uyğun olaraq müəyyən cəza tədbirlərinin yerinə yetirilməsi göstərilir. BMT qətnamələrində kollektiv şəkildə əvəzin ödənilməsi prinsipi öz əksini tapşırır. 30 il gözlədik və Ermənistana qarşı kollektiv şəkildə heç bir cavab, məcburiyyət tədbiri tətbiq edilməsini görmədik və buna görə də BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinə uyğun özünmüdafiə həququmu realizə etdik.

-"51-ci maddə" dediniz, bu maddə barəsində danışaq...

-Bu maddə haqqında danışmadan önce onu qeyd edim ki, 51-ci maddə BMT Nizamnaməsinin 7-ci fəslində "Sülhə təhlükə, sülhün pozulması və tecavüz aktı ilə bağlı tədbirlər" bölümündə yerləşir. 51-ci maddənin özünü şərh etməzdən əvvəl deyim ki, 4 qətnamə və ondan sonra qəbul edilmiş bəyanatların hər birinin həquqi əsası elə 7-ci fəsildədir. 7 fəslin 39-cu maddəsi əsas verir ki, Təhlükəsizlik Şurası barişq üçün təhdid, sülhün pozulması, tecavüz aktının mövcudluğu halında məhz BMT Nizamnaməsinin 41 və 42-ci maddələrinə uyğun olaraq tövsiyələr verir və qərar qəbul edir. 39-cu maddədə qeyd olunur ki, Təhlükəsizlik Şurası tecavüz aktı, sülhə təhlükə olduqda qərarlar qəbul edir. Hansı ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi ilə bağlı bir az öncə dediyim kimi 4 qətnamə qəbul olundub. Qətnamələr qə-

bul olunduqdan sonra BMT nə etməli idi? BMT 41 və 42-ci maddələrin tələblərini yerinə yetirməli idi. Ki, 30 il boyunca bunu görəmədik. 41-ci maddə nəyi deyir? Vurgulanır ki, tədbirlər görülməlidir və bu tədbirlər dedikdə hərbi tədbirlər nəzərdə tutulmur. Təcavüz və ya aqressiya göstərən, beynəlxalq sülhə təhlükə tərətmək istiqamətində hərəkət və ya hərəkətsizlik etmiş dövlətə qarşı qeyri-hərbi tədbirlərin görülməsini

nəzərdə tutur. Burada tədbirlər nədir? İqtisadi əlaqələrin, dəmir yolu, dəniz, poçt, teleqraf, hava, rabitə vasitələrinin tam və ya qismən kəsilməsini, diplomatik münasibətlərin qismən kəsilməsini özündə ehtiva edir ki, Türkiyə Respublikası birmənalı şəkildə 41-ci maddənin tələblərini yerinə yetirmiş oldu, Ermənistan Respublikasını tecavüzkar dövlət kimi tanıdı və bu dövlətə qarşı BMT Nizamnaməsinin 41-ci maddəsinən irəli gələn öhdəliyini yerinə yetirmiş oldu. Biz bunu eyni zamanda Pakistanın da timsalında görmüş olduğumuz.

Pakistan Ermənistani, ümumiyyətlə, dövlət kimi tanımadı və əsas kimi işgal faktorunu götürdü. Məsələ burasındadır ki, əksər hallarda Türkiyə də, Pakistan da bəzi dövlətlərin ikili standartlarına çox zaman məruz qalan dövlətlər siyahısındadır. Amma onların Ermənistanla bağlı mövqeləri üzrə həzirdə bu iki dövlətə həquqi təziq üçün əsas yoxdur. Bilirsınız, nəyə görə? Çünkü bu dövlətlərin özünlərinin ədalətli həquqi əsası, beynəlxalq həquqi əsası var.

41-ci maddənin tələbini onlar həyata keçirirlər ki, bax BMT 4 qətnamə qəbul edib və biz, dövlət olaraq bunları realizə edirik. Qətnamələrin tam effektli realizəsi üçün BMT Nizamnaməsinin 41-ci maddəsi və daha sonra 42-ci maddəsi tətbiq edilə bilərdi. 42-ci maddənin həyata keçirilməsi üçün kollektiv iradə lazımdır. Deyəcəksiniz, 42-ci maddə nədir, izah edim. 42-ci maddə deyir ki, sülhə təhlükə, sülhün pozulması və tecavüz aktları ilə əlaqədar olaraq görülən tədbirlər (41-ci maddədə sadaladıqlarımız) effektli olmalıdır. Hərbi tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün həquqi zəmin yara-

nır. 42-ci maddə əsas verir ki, Təşkilat üzvləri hava, dəniz, quru qoşunları və digər vasitələrlə hüquq pozuntusu törətmək dövlətə açıqcasına müdaxilə etsinlər. Amma bu gün kimi nə 41-ci, nə də 42-ci maddənin kollektiv şəkildə realizəsinin şahidi olmadıq.

7-ci bölmənin son maddəsi 51-ci maddədir. Elə maddələrin düzünlüsündə də bir məntiqi ardıcılıq var. Azərbaycan Respublikası 30 ildir, bu məntiqi ardıcılıqla tam riyət etdi və nəhayət, BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsində əks olunan, ayrılmaz hüquq olan özünmüdafiə hüququndan (Nizamnamədə bu hüquq elə bu cür formulə edilib) istifadə etdi. 51-ci maddə nə deyir? Bu maddədə qeyd olunur ki, dövlətə silahlı hücum, təcavüz olunarsa Təhlükəsizlik Şurası beynəlxalq sülhün, təhlükəsizliyin qorunması üçün tədbirlər görənə qədər hər bir dövlətə ayrılmaz özünmüdafiə hüquq var. 30 ildir, Təhlükəsizlik Şurası heç bir tədbir görmür.

Beynəlxalq hüquqda önemli faktor nədir? Təcavüz aktının müəyyən olunmasında əsas faktor ilkinlikdir. Yəni loru dildə desəm, ilk gülləni kim atdı. İlk gülləni kim atdısa, buna uyğun olaraq da həmin tərəfin özünmüdafiə həququ yaranır. Yəni dövlət beynəlxalq təşkilatları birinci növbədə məlumatlaşdırılmalıdır ki, o, təcavüzə məruz qalır. Ona görə, 51-ci maddə deyir ki, vaxtında, lazımı qaydada məsələ ilə bağlı məlumatlaşdırılmalıdır və bundan sonra tədbirlər görə bilərsiniz.

1907-ci il Haaqa Nizamnaməsinin 42-ci maddəsində hərbi işgal aşağıdakı qaydada müəyyən edilir: "Ərazi düşmən ordusunun hakimiyyəti altında həqiqətən olunduqda işgal edilmiş hesab edilir. İşgal yalnız belə hakimiyyətin yaradıldığı və yerinə yetirildiyi əraziləyə şamil olunur". Göründüyü kimi, Azərbaycan Respublikası həm silahlı hücumu, təcavüzə məruz qalıb, həm də torpaqları 30 ildir, işgal altındadır.

BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsi hər bir halda özünmüdafiə həququnu özündə ehtiva edir. Özünmüdafiə həququ isə hər bir vasite ilə istər hərbi, istər iqtisadi və digər məsələləri nəzərdə tutur. Təbii ki, burada Cənəvrə və Haaqa konvensiyalarının müddələrinə riayət olunmalıdır.

Dağlıq Qarabağ və ətraf 7 rayon həm beynəlxalq həquqi, həm tarixi, həm əxlaqi, həm ədalət baxımından Azərbaycanındır! Beləcə, Cənab Prezidentin dediyi kimi, Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!

Haaqa və Cənəvrə konvensiyaları, bu konvensiyalardan irəli gələn məsələlərlə bağlı növbəti səyimizda digər ekspertlə fikir mübadiləsi edəcəyik.

Söhbətləşdi:
Rövşən Tahir

Çavuşoğlu:
Beynəlxalq
təşkilatlar iş
görmək istəyirsə...

Münaqişənin sülh
yolu ilə həlli üçün
Azərbaycan çox səbir
etdi.

Bunu Türkiyə Xarici
İşlər naziri Mövlud Çavuş
oglu italiyalı həmkarı ilə birgə keçirdiyi bri-
fininqdə deyib.

"Bir daha xatırladıram
ki, Ermənistan işğal etdi-
yi torpaqlardan çıxmış
Münaqişənin uzan-
ması Ermənistanı cəsa-
rətləndirir. İləqələ şəkil-
də başqa yerlərdən gələn
erməniləri bu bölgəyə
yerləşdirirlər. Beynəlxalq
təşkilatlar iş görmək
istəyirsə, Ermənistanı
dərhal Azərbaycan tor-
paqlarından çıxarsın", -
Çavuşoğlu bildirib.

Bahar Muradova:
İndiyədək 3 uşaq
ermənilərin mülki əhalini
atəşə tutmasına
qurbanı olub

Ermənilər Azərbaycanda qəçqin və məc-
buri kökünlərin yaşa-
dıcıları əraziləri atəşə
tutmaqla onların gel-
cəkdə torpaqlar işğal-
dan azad edildikdən
sonra həmin yerlərdə
məskunlaşmasının qar-
şısını almaq, onları qor-
xutmaqdır.

Bunu Aile, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova deyib. Onun sözlərinə görə, erməni tərəfi udud-qəca atəşə tutduqları arealı genişləndirirlər.

B Muradova qeyd edib ki, Ermənistan Silahlı Qüvvələri sentyabrın 27-dən temas xətti boyunda iricəpli silahlar-
dan mülki əhalini atəşə tutub. İndiyədək 3 uşaq bu erməni təxribatının qurbanı olub. İndiyədək yaralananların 1-i, ölen-
lərin 2-si uşaq olub.

B. Muradova əlavə edib ki, bir necə gün əvvəl komitenin adından beynəlxalq təşkilatlara müraciət edilib. Lakin beynəlxalq təşkilatlardan gözləntilər özünü doğrultmur. Azərbaycan tərəfinin beynəlxalq konvensiyalara uyğun hərbi əməliyyatlar apardığını deyən B. Muradova Azərbaycan Ordusunun zəfər yürüşünün davam edəcəyinə və insanların öz doğma yurdlarına qayıdaqlarına əminliyini bildirib.

Artıq bir neçə gündür ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri erməni təxribatının qarşısını almaq üçün uğurlu hərbi əməliyyatlar həyata keçirir. Azərbaycan ictimaiyyətinin eləcə də beynəlxalq aləmin diqqətlə izlədiyi əks hücum əməliyyatları 28 ildir işğaldə qalan torpaqlarımızın azad edilməsinə hesablanıb. Hazırda Azərbaycan xalqının qurur hissiylə izlədiyi döyük əməliyyatları və Müdafiə Nazirliyinin rəsmi xəbərləri hər bi-

hərbi xidmətə gedəndə arzulayırdım ki, kaş müharibə olsun, kaş torpaqları azad edək, kaş mən də ordumuzun qalib bir nümayəndəsi kimi evimizə dönüm və fəxrlə deyim ki, ay ata, ay ana, baxın biz qalib gəldik! Artıq o kedərlə səhbətləri unudun. Təessüf ki, həmin vaxt müharibə olmadı. Aprel döyüşlərində də iştirak etməyə cəhd elədim, alınmadı. Bildiyiniz kimi, bu ilin iyul ayında Tovuz olayları baş verdi ordumuzun 12 əsgər və zabiti, o cümlədən, bir gene-

rək dediyimi edəm! Yevlax rayonunun Hacımahmudlu kəndindən olan Novruz Fərruxov evin yegane övladıdır. Bakida böyük marketlərin binində satıcı işləyir. Bir qız övladı var. Döyükə könülü gedir. O da İlkin kimi Tovuz olaylarına qəzəblənib, səfərbərliyə yazılıb: "Hər gün işə səhər tezdən getdiyim üçün bazar günü də təxminən saat yeddi radələrindən ayaqüstü idim. Yuxudan duran kimi birinci əlimi telefonə atıb, xəbər saytlarına girdim. Ordumuzun əks hücumu

mi, ora mütləq yaz! Yaz ki, Elmır gəlir, dəlinin biridi, heç humanist də deyil, qaćın canınızı qurtarın, itilin gedin torpaqlarımızdan!"

Elmirin ermənilərə "ismaric"indən sonra hamı ucadan güldü. Əhval ruhiyyə lap yükseldi.

Ağdaş rayonunun Ləki kəndindən olan Elvin Musayevə sual verməyə ehtiyac qalmadı. O özü ürək sözlərini asta-asta danışmağa başladı: "Bilmirəm niye, amma erməni deyənde ilk öncə gözlərim öünüə, saqqalı.

"Əsgər, Vətən əmanəti, yurd əmanəti"

Könüllü çağırışçılarla REPORTAJ

rimizdə ruh yüksəkliyi ilə qarşılanır. Sevindirici haldır ki, əks hücum əməliyyatları nəticəsində düşmənin çoxlu sayda canlı qüvvəsi və döyük texnikası məhv edilib. Ermənistan ordusu, onun həvadaları olan hərbi hissələr və terror qrupları geri oturulub. Məhz ermənilərin bu uğursuzluğu və ordumuzun peşəkarlığı sayesində doğma torpaqlarımızın bir hissəsi düşmən tapdağından azad edilib.

Adalet.az sayının oxucularına daha dolğun məlumatlar çatdırmaq məqsədi ilə döyük gedən ərazilərə baş çəkib, təmas xətində yaşayın əhalinin, təmas xəttinə yaxın tikilmiş köçkün qəsəbələrinin, ordumuzun əsgərlərinin dirənişini, əhval-ruhiyyəsini sizə çatdırmağı özümüzə borc bildik.

Bakı Beynəlxalq Avtovagzalından mikroavtobusla yola düşəndə məlum oldu ki, sərnişinlərdən 4 nəfəri müxtəlif rayonlardan olan gənclərdi və doğma rayonlarının hərbi komissarlığına gedirlər. Sanki neçə illərin tanışı kimi hamisi ilə bir anda doğmalaşdıq və səhəbətə başladıq. İlk həmsəhətim Tərtər rayonunun Qaradağlı kəndində İlkin Məmişov oldu. O bildirdi ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrindən çavuş olaraq təxis olunub: "İndi 30 yaşım var. Ağlım kəsəndən evimizdə Qarabağla bağlı səhəbətlər səngimedidi. Məglubiyət, faciələr, soyqırım, işğal bəlkə də evimizdə ən çox danışilan mövzuydu. İlk dəfə

ralı şəhid oldu. Bəli, başda vətənpərvər, öz işinin peşəkarı olan general Polad Həsimovun, eləcədə bu olaylarda həlak olan digər hərbiçilərin itkisi məni dərindən təessüfləndirdi. Müharibə istəyirəm, döyük istəyirəm tələbi ilə könüllü səfərbərlik xidmətinə üz tutdum! Qeydiyyata alındım. Nəhayət gözlədim gün gelib çatdı. Vətən məni çağırır! Mən döyükə gedirəm! Burdan bir başa hərbi komissarlılığı gedəcəm, ordanda cəbhəyə!"

- İlkin, bəs evə-Qaradağlıya getməyəcəksən? Doğmaların...

- Yox e, Qaradağlı gəlsin "voenkomat" in qabığına, mən ləngiye bilmərəm! - deyib ucadan güldü.

- Bəs Bakıya niyə gəlmişdin?

- Ailəm və bir oğulmla çoxdan Bakıyam, Burda bənna işləyirəm, santexnika, aboy işlərini də bacarıram! Heyat yoldaşım Şuşalıdı. Evdən çıxanda dedim ki, gedirəm Şuşanı alam, sonra qalib orda ev tikiçəm. aboy vuracam, santexnika işləri ilə məşğul olacam, bir sözlə, şuşalıların xidmətinə olacam. Ağladığı yerdə onu bir gülmək tutdu... Söz vermişəm, gə-

keçdiyini oxuyanda neçə sevincə bağırdımsa, bəlkə də bütün bina səsimə oyandı. İşə getdim dedim ki, mən döyükə gedəcəm. İnanırsınız, söz ağzımdan çıxan kimi, telefonuma hərbi komissarlıqdan bildiriş gəldi. İşimi sevincə təhvil verib, rayona gedirəm. Hərbi komissarlığı!

Ağdam rayonu Qalayçılar kəndindən olan Elmır İmanovun 26 yaşı var. Hələ subayı. Söylədi ki, atası birinci Qarabağ müharibəsinə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Şirin Mirzəyevin 836 sayılı batalyonunda ermənilərə qarşı döyüküşüb: "Hələ bir dəfə görmədim ki, atam, anam kəndimizin yoxluğu ilə barışın. Elə gün olmazdı ki, Qalayçılar haqqında, Ağdam haqqında bizim evdə səhəbatlər olmasın. Rayonumuzun insanları: alımları, professorları, tanınmışları barədə o qədər fəxrlə danışıb ki... Hətta o vaxt Ağdam da bir Dəli Dilbər olub, biz artıq onun haqqında da biliyrik. Bilirəm ki, ermənilər bizim saytları oxuyur, məlumat toplayırlar, ruh halimizi öyrənməyə çalışırlar. Jurnalist xanım, xahiş edirəm, mənim dedikləri-

elisilahlı, eybəcər. İyrənc işgalçi yox, namuş, ləyaqət oğrusu bir murdar gəlir. Gözümün qarşısına Xocalı gəlir.

Mən səfərbərliyə ona görə könüllü, sevə-sevə yazıldı ki, o namus, ləyaqət oğrularını özüm cəzalandıram. Xocalı faciəsini heç vaxt onlara bağışlamaram!

Allah ordumuzu qorusun! Torpaqların bir qismini erməni tapdağından qurtarıblar! Biz də gedirik! Həyat gözlənilməz hadisələrlə doludur! Ordan dönməyə də bilərik! Canımız bu xalqa, bu torpağa qurban, amma bizi unutmayı!

Yolumuzun yarısında çay içmək üçün maşınandan endik, fürsətdən istifadə edib xatirə şəkli də çəkdirdik.

Yenidən yolumuza düzəldik! Avtobusun radiosundan xoşbəxtedici sözlər süzülməyə başladı: "Şəxsi heyət və tank bölmələrimiz rakət-artilleriya qoşunlarının bölmələri cəbhəviiasiyası və pilotsuz uçuş aparatlarının dəstəyi ilə Ermənistan silahlı qüvvələrinin ön xətdə və müdafiənin dərinliyində yerləşən xeyli sayda canlı qüvvəsi, hərbi obyektləri və döyük texnikasını aşkar edərək məhv edir-lər.

Bu dəfə Şəmistan Əlizamanının "Əsgər. Vətən əmanəti, yurd əmanəti" mahnısının sədaları salonu başına aldı. 4 könüllü çağırışçı, sabah əsgər olacaq İlkin, Novruz, Elmır, Elvin də Şəmistan Əlizamanlıya qoşuldu!

Əntiqə Rəşid "Ədalət" qəzetiñin Qarabağ bölgəsindəki xüsusi müxbiri

Vətən mənə oğul desə...

Anar Eyvazov: "Döyük bayraqını qoyub qaçan düşmənin iki yolu var..."

"Ordumuzun əks hücum əməliyyatı cəbhənin bütün istiqamətində davam edir".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin mətbuat katibi, polkovnik-leytenant Anar Eyvazov keçirdiyi brifinqdə deyib.

Onun sözlərinə görə, düşmənin canlı və hərbi texnika qüvvəsindən xeyli itkisi var. "Dünən xəbər verildiyi kimi, döyüşlər zamanı Ermənistan ordusunun darmadağın edilən 6-ci dağatıcı alayına köməyə gölən 193-cü əlahiddə həmlə taborunun döyük bayrağı və sənədləri ələ keçirilib. Əsgəri şərəf, şücaət və şöhrət rəmzi olan döyük bayrağını döyük meydənində atıb qaçan düşmən bir dəhə öz acizliyini nümayiş etdirdi. Döyük bayrağını qoruya bilməyən ordunun iki yolu var: ya ərazimizi tərk etməli, ya da onlar yerində məhv olacaqlar", - o, əlavə edib.

Düşmənin 200-ə dək tankı, 228 artilleriya qurğusu sıradan çıxarıltıb

"Azərbaycan Ordusunun əks-hücum əməliyyatı uğurla davam edir".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu dünən keçirilən brifinqdə Müdafiə Nazirliyinin (MN) mətbuat katibi Anar Eyvazov bildirib. A. Eyvazov deyib ki, əməliyyatın 5-ci gününün sonunda düşmənin xeyli itkisi var: "Düşmən müxtəlif istiqamətlərdə geri çökilməyə məcbur olub".

Müdafıə Nazirliyinin mətbuat katibi qeyd edib ki, Ermənistan mətbuatında guya Azərbaycana məxsus təyyarə və vertolyotun vurulması barədə yayılan xəbərlər yalanlaşdır: "Bu müddət ərzində 200-ə dək tank, 228 artilleriya, yaylm atış qurğusu, 300 ədəd hava hücumundan müdafiə sistemi, 6 komanda idarəetmə məntəqəsi, 5 silah sursat anbarı, 1 ədəd zenit-raket kompleksi sıradan çıxarıltıb".

Müdafıə Nazirliyi: Qoşunlarımız düşməndən Madagiz ətrafindakı hakim yüksəklikləri azad edib

Oktyabrın 2-də gecə ərzində və səhər saatlarında cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində döyük əməliyyatları davam edib.

Müdafıə Nazirliyindən Adalet.az-a verilən məlumatata görə, Ağdərə istiqamətində qoşunlarımız Madagiz ətrafindakı hakim yüksəklikləri azad edib və bu məntəqəni nəzarətdə saxlayır. Cəbrayıl-Füzuli istiqamətində qoşunlarımız düşmənin müqavimətini qıraraq onu geri çökilməyə məcbur edib və irəliləməyə nail olub.

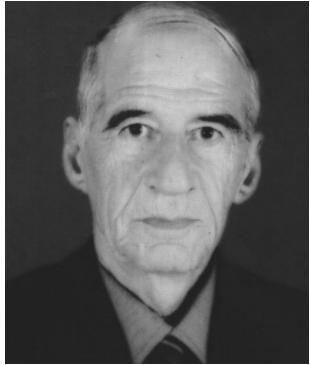
Murov dağı istiqamətində də əməliyyat şəraitli qoşunlarımızın nəzarəti altındadır. Saat 00:00-dan 07:00-dək düşmənin 5 zirehli və avtomobil texnikası, 3 hərbi infrastruktur obyekti və xeyli sayıda şəxsi heyəti məhv edilib. Əldə edilən digər məlumatə əsasən, Ermənistandan işğal olunmuş ərazilərimizə gətirilən erməni könüllüləri döyüslərin gərginliyi və itkilərinin çox olmasından qorxaraq müxtəlif bəhanələrlə döyüsdən imtina edirlər. Döyüslərdə əldə etdiyimiz ugurlar və müxtəlif istiqamətlərdə hakim mövqelərin azad olunması Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyətinin yüksək döyük ruhunu və qələbə əzmini daha da artırır.

İctimaiyyətə əlavə məlumat veriləcək və videolar təqdim olunacaq.

General-major: Hərbçilərimizin döyük əzmi qələbəmizi təmin edəcək

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Hərbi Birliyinin komandiri, general-major Hikmət Həsənov ordunun döyük hazırlığı ilə bağlı açıqlama verib.

Adalet.az məlumatına görə, Azərbaycan Ordusunun döyüsha böyük ruh yüksəkliyi ilə atıldılarını deyən birlik komandiri düşmən mövqelərinin dayanmadan məhv edildiyini deyib: "Hərbi birliyin şəxsi heyətinin amali qələbəni təmin etmək naminə son damla qanımızadək vuruşmaq və düşməni darmadağın etməkdir. Bunun üçün əsgərlərimizin döyük ruhu və qələbə əzmi kifayət qədər yüksəkdir".

Oğdir TƏRTƏRLİ

Çayçı Şəmşirin zarafatlılığı keçən günü olmazdı. Çayxanasına gələn müştərilərin hərəsi ilə bir jür zarafatı vardi. Amma onun daha çox zarafat edib məzələndiyi adam "Siqaret Məmiş" idi. Bu adı da ona elə Şəmşir özü vermişdi, siqaret satdıığına görə.

Şəmşir hardansa eşitmışdı ki, Məmiş kefinin kök vaxtlarında, siqaret satmaqdan başı ayazyanada şeir də yazır. Bu sözü eşidən gündən də onu "Şair Məmiş" eləmişdi. "Siqaret Məmiş" birdən-bire dönüb olmuşdu "Şair Məmiş".

Məmiş hər dəfə çayxana yaxınlarında geləndə Şəmşir ona daha "Siqaret Məmiş" yox, "Şair Məmiş" deyirdi.

Dünən də Məmiş çayxana yaxınlarında geləndə Şəmşir gülə-gülə ondan soruşmuşdu:

- Şair, nə var, nə yox? Balam, şair olandan bəri ta saqqallıya salam vermirsən. Yazdıqlarını gizlədirsin. Yəqin fikirləşirsən ki, öz adımıza çıxarıq onnarı. Ay insafsız, heç olmasa, ujunnan-qulağının birini bizi de, görək nə yazmışan də.

Şəmşir bu sözleri deyə-deyə durub təzə dəmlədiyi çaydan bir stekan getirib limonu ilə birləkə qoydu Məmişin qabağına. Özü də stulunu çəkib oturdu onun böyründə.

Şəmşirin çayxanası "xodovoy" çayxana idi. Müştəri sarıdan korruğu olmazdı. Kimi istəsən, kim axtarsan tapmaq olardı burda.

Amma bu gün nədənsə Məmiş ora geləndə heç kim yox idi çayxanada. Eləcə bir Şəmşir idi, bir də Məmiş.

Çayxananın belə sakitlik olması ürəyindən idi Şəmşirin. Çünkü, müştərilərə çay vermək vaxtını ala bilərdi onun.

Şəmşir soruşdu:
- Hə, şair di təzə yazdıqlarının birini de görüm, nə yazmışan?

Məmiş kibrət çəkib siqaretini yandırdı. Sonra siqareti ağızına uzadıb asta-astı dilləndi:

- Qoy əvələjə o şeirin hansı səbəbə görə yazdığını deyim sənə, sonra da şeirin özünü deyim.

QONORAR DAVASI

Hekayə

- Nə deyirəm, nejə istəyirsən ele, axır ki, şeiri de.

Şəmşirin bu sözündən sonra Məmiş olmuşları olduğunu kimi danişdi:

- Dünən müştərilərimdən biri yaşıma gəlib dedi ki, tez ol o siqaretlerdən birini ver maa, tələsirəm. Mən də soruşdum ki, niyə tələsirsən, noluf?

- Nolocax, - dedi. Tülüktutar qoymuyuf bizdə. Gedim görüm, bir adam tapiramm, ora-burasına əl gəzdərsin hinin. Belə getsə, toyuq-jüjə qalası döyüb bizdə.

Axşam evə gedəndə onun dediklərinin təsiri altında belə bir şeir yazdım:

*Tülüki dadamfdı toyuğa,
O, baxmr istiy, soyuğa.
Toyuq yiyisi gəzir loyğa,
Özü də bənzəyir bostandakı oyuga.*

Şəmşir gülə-gülə:

- Ay nə demisen ha! Doğrudan da elə toyuq yiyyəsi oyuq imiş ki, oyuq! Sən Allah bir o şeirini təzədən deynən yazım.

Dərhal qələm kağız gətirib şeiri yazdı.

Məmiş soruşdu:

- Neynirsən onu yazif?
Şəmşir dedi:

- Necə yani neynirsən, aparacam qəzetə idarəsinə. Əl-əl axtarıllar belə şeiri, çap etməkdən ötrü.

... Sabahı günü Məmiş çayxanaya geləndə Şəmşir jibindən bir onluq çıxarıb uzatdı ona.

- Bu nədi belə, - deyə Məmiş maraqla soruşdu.

- Necə yani, nədi? Dünənki şeirinin puludu də. Aaparmışdım redaksiyaya. Şeiri oxudum, hamının xoşu gəldi. Hələ çap olunmamış bu pulu da maa verdilər ki, apar o şeiri yaza ver, özünə də de ki, biznən əlaqə saxlasın. Yazdıxlarnı gətirir versin çap eliyək, qonorunu da alif bala-bala xərjləsin.

Məmiş onluğu jibinə qoyuf Şəmşirə dil-ağız eledi:

- Çox sağ ol! Əziyyət çəkmisən.

Şəmşir də söz altında qalmadı:

- Nə əziyyət janım! Bəsənin də əziyyətini çəkməyif kimin əziyyətini çəkməliyik? Borjumuzdu. Təki elə bizim de şairimiz olsun. Kimnən əskiyik ki, biz?

Şəmşir bir qədər söyüne ara verib, sonradan diləndi:

- Bir də öz aramızdı, qoy açığını deyim saa. Mən sənin şeir yazmayıni eşitmışdım, ta indiki kimi bilmirdim. Amma indi gö-

nin, itoynadanın biri idi. O da az-çox Məmiş baresində, onun "şairliyi" barəsində eşitmışdı. Odur ki, o da Məmiş soyuq qarşılımadı:

- Ay şair, səndən nə ejəb, - dedi. Nə yaxşı gəlmisən, biz terəflərə? Məmiş əsəbiləşmiş halda diləndi:

- Mən sizə bir yiğin şeir göndərmışəm, bəs onların qaranatı hanı? Mənən çatası pulları yəqin özgələrə vermisiniz. Deyirsiniz, in-

di gedif sizdən şikayət eleyim?

Söbə müdürü çox asta və həlim səsle:

- Əsəbiləşmə şair, niyə əsəbiləşirsən? Biz sənin şeirlərini yiğib saxlayırıq. Onların çap olunmamasının səbəbi də sənin təxəllüsünün olmaması. Axi, şairin gərək təxəllüsü olsun.

Sənin təxəllüsünün olmaması şeirlərini indiyə kimi dustaqlı eleyib.

Deyəsən Məmişin hirsı bir az soyumuşdu:

- Yaxşı, bir məni başa sal görüm, o tələxxüs deyin nədi?

Söbə müdürü düzəliş verdi Məmişin sözünə:

- Tələxxüs yox, təxəllüs! Bilirsən, şair olanın gərək təxəllüsü olsun. Bax, elə götürək Səməd Vurğun. Vurğun təxəllüsünü bilirsən hardan götürüb? Bir xanıma vurulduğu üçün götürüb Vurğun təxəllüsünü. Bax, Həsən bəy Zərdabi Zərdabdan, Məmməd Səid Ordubadi Ordubaddan, İsmayıllı Şıxlı Qazağın Şıxlı kəndindən olduqları üçün özlərinə bu jür götürüb təxəllüsleri. İndi sən də bir halda ki, şairsən, özünə təxəllüs götür, verək şeirlərini.

Məmiş çayxanaya gələndə Şəmşir yenə onu əvvəlki kimi gülə-gülə qarşılıyib soruşdu:

- Ay şair, gözümüz yollarda qalıb axı. Balam, niyə aya, günde dönmüsən, haralardasan ki, görünmürsən?

Məmiş yazıp göndərdiklərindən bir xəbər çıxmadığını bildirdi ona. Şəmşir bu xəbərdən guya məyus olduğunu göstəririmiş kimi təəssüfləndi, axırdı da məsləhət gördü ki, hökmən özü redaksiyaya gedib bir xəbər bilsin. Ola bilsin ki, şeirləri başqa adamlar öz adlarına çıxıb qonorunu da özləri alırlar.

... Məmiş redaksiyaya gələndə nə redaktoru, nə də onun müavinini tapa bilmədi. Onu qarşılıyan şöbə müdürü oldu.

Söbə müdürü də elə Şəmşir kimi adam dolaya-

Cəbhə gündəliyi

Gecə saatlarında ermənilər xüsusən Ağdam və Tərtərin yaşayış məntəqələrini artilleriyadan vurdular. Dağıntı və itkilərimiz barədə sual verməyin, bu müharibə jurnalistikası deyil.

Cəbhənin Ağdam, Tərtər, Naftalan, ən çox da Tərtərdə olmuşum.

İzlədiklərim...

Mənən görə müharibə hələ indi başlayır. Şiddətinə görə döyüşlərin ən ağır günü dünən oldu. Günortaya qədər təxminən saat 13:45-ə qədər düşmən dayanmadan Tərtərin səhər mərkəzi də daxil olmaqla, kəndlərini də vurdu. Artilleriyamız isə bu müddətdə Madagizi, Qlobusu, Umidlunu, Şahbulağı ara-ara, ancaq dəqiq vurdu. Əslində bu manevr idi. Çünkü əsas döyüş cənub istiqamətində olub, o əraziyə yaxın olmadığım üçün detallı heç nə yaza biləməcəm.

Dünən saat iki-dən sonra düşmənin Tərtərə bir mərmişisi belə düşmədi. Səbəb çox sadədir. Başları canlarının hayına qalmışdı. Saat ikidən sonra səhər bizim artilleriyanın vurduğu yeri, düşmən vurmağa başladı. Döyüşün şiddəti o həddə çatdı ki, Madagız və onun bitdiyi yarğan, qarışındakı yüksəklik tozdan, qara tüstüdən, alovdan görünmürdü. 6 texnikanın vurulduğunu şəxsən müşahidə etmişəm. Daha sonra dəqiqləşdirəndə bu rəqəmin 30-dan çox olduğu məlum oldu. Seyidəsən istiqamətində isə tankların, BMP-2-lərin savaşdı. Təxminən saat 19:00-dan sonra siddətli döyüşlər artilleriya döyüşünə çevrildi.

Bəziləri deyir, niyə rayon almırıq? Arkadaşlar, ermənilər 20 ildir möhkəmlənmə işləri aparıb. Təsəvvür edir, bunkerlər tikiblər. Təbii ki, bu mühəndis istehkam qurğuları öz başlarının məhsulu deyil. Bunkerləri dağıtmış isə o qədər asan deyil. Bunu ekspertlər şərh edir.

Gecə saat 23:20 radələrində Ağdamın Baharlı qəsəbəsi çox ciddi artilleriya zərbəsinə məruz qalıb, siğınacaqlar bir neçə insan hayatını xilas edib (biri də dayım).

Bu gün səhər saatlarında yenidən artilleriya döyüşləri başlayıb.

Davamını axşam yazacaqam.

Düşmən artilleriyası həmişə olduğu kimi yaşayış məntəqələrini hədəf almışdı. Səhər saatlarında əks hücum edildi. Təbii ki, əks hücum gözənlənən idi və buna tam həsrliq görülmüşdü. Əks hücum qısa zamanda dəf edildi, çoxlu sayıda texnikaları vuruldu. Qara tüstü sayı kifayət qədər çox idi. Saat 16:00-dan sonra Azərbaycan ordusu Madagizi vurmurdı. Artilleriyamız Sərsəngin üst hissəsini hədəf almışdı. Müşahidə apardığım dövrdə həmin istiqamətə çoxlu sayıda mərmi atıldı. Döyüşlərin başladığı günlər ərzində apardığım müşahidədən belə nəticəyə gəlmişəm ki, düşmənin Ağdərə istiqamətində müqaviməti qırılmaq üzrədir. Bunkerlər irəliləmədə ən böyük maneədir.

Cox dostlar zəng edir, soruşur niyə almırlar, niyə dəyənlərlər? Arkadaşlar, heç bir dayanmadan, durmadan söhbət belə gedə bilməz. Məsələ ondadır ki, ərazi başdan ayağa minadır. Gedib çıxdığın yer yox, möhkəmləndiyin yer işğaldan azad olunmuş hesab olunur. O səbəbdən də, təmkini olmaqdə fayda var.

Kim düşünürdü ki, bir həftəyə Qarabağı işğaldan azad edəcəyik, onun hərb və müharibə anlayışı süpürgə və pol taxtasından ibarətdir. Artilleriya tam işini bitirmədən, atəş nöqtələri susdurulmadan piyada qoşunlarının hücumu intihar kimi bir şey olar. Hazırda Tərtərdən artilleriyamız işini davam etdirir.

Dünən gecədən başlayaraq artilleriyamız Sərsəngin üst hissəsini vururdu. Gördüyüm bir şey var, artilleriyamız daha dərinlərini işləyir. Bundan əlavə alıdığım məlumatə görə düşmənin 300-dən çox hərbçi mühasirədədir. Gecə isə 022 sayılı xüsusi təyinatlı qüvvələrinin köməyə gələnləri pusquya salınaraq məhv edilib. Açıqlanacaq.

Mənən bu gün deyirlər ki, döyüşlər dayanıb. Necə döyüşlər dayanıb ki, artilleriyamızın atəş səslərindən qulağım uguldur. Yenə deyirəm, artilleriyamız dərinliyi vurur.

Kəşfiyyat məlumatına görə, düşmən 1943-cü il istehsalı topları cəbhəyə gətirir. Mənasını anlayın.

Hazırda artilleriyamız işləyir.

Səxavət Məmməd

"AZƏRNƏŞR" VƏ AZƏRBAYCANDA KİTAB NƏŞRİ

Müstəqillik illərində

Azərbaycanda müasir anlamda nəşriyyat işi birbaşa "Azərnəşr" in adı ilə bağlıdır. "Azərnəşr" yaranana qədər Azərbaycanda müxtəlif mətbəələr mövcud olmuş və onlarda xeyli kitab nəşr edilmişdir. Burada mütləq "Orucov qardaşlarının mətbəəsi"nin adını çəkmək lazımdır. Həmin mətbəədə yüzlərlə Azərbaycan kitabı işıq üzü görmüşdü.

İlk dərsliklərimizin də çoxu burada nəşr edilmişdi. Lakin bu mətbəələr nə strukturuna, nə kadr potensialına, nə peşəkarlıq səviyyəsinə görə "Azərnəşr" le yanaşı qoyula bilməz. Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı 1920-ci ildə Nəriman Nərimanovun imzaladığı 9 iyun tarixli 40 sayılı Dekretle yaradılmışdı və bütün şərqdə ilk dövlət nəşriyyatı idi. "Azərnəşr" in yaradılması Azərbaycan kitab nəşri tərəfindən mühüm bir hadisəydə. İlk illərdə nəşriyyat başlıca olaraq dərsliklər, uşaq ədəbiyyatı, bədii və elmi-kütłəvi ədəbiyyatlar nəşr edirdi.

"Azərnəşr" cəxçəhetli inkişaf yolu keçmiş, öz fəaliyyətini günbegün genişləşdirmiş, Azərbaycanda kitab nəşrinin ve kitabçılığı işinin dövrün tələbləri səviyyəsində qurulmasında, oxucuların kitaba günbegün artan tələbatının ödənilməsində, cəmiyyətin inkişafında ve formalasmasında, əhalinin savadlanmasında həmişə önemli bir yer tutmuşdur. Başqa sözə desək, uzun illər boyu Azərbaycanda kitab nəşrinin beşiyi başında "Azərnəşr" dayanmışdır.

Azərbaycanda yaranan

diger nəşriyyatlar ayrı-ayrı vaxtlarda "Azərnəşr" in müvafiq redaksiyalarının bazası əsasında təşkil edilmişdir.

"Gənclik" nəşriyyatı 1938-ci ildə "Azərnəşr" in bazasında yaradılmış, 1970-ci ildək "Uşaqgəncəşr" adlanmışdır. Bu nəşriyyat 1970-ci ildən "Gənclik" adı ilə Azərbaycan Dövlət Nəşriyyat, Poliqrafiya və Kitab Ticarəti İşləri Komitəsi sistemində fəaliyyət göstərmışdır. Nəşriyyat əsasən yeniyetmələr və gənclər üçün kitablar nəşr etmişdir. Bir çox şair və yazıçıların ilk kitabları "Müellifin ilk kitabı" seriyasından "Gənclik" nəşriyyatında işıq üzü görmüşdür. Burada "Dünya uşaq ədəbiyyatı" seriyasından 50 cild kitab nəşr edilmişdir. "Gənclik" nəşriyyatı tərcümə əsərlərinin nəşrinə də xüsusi yer ayırmış, dünya klassiklərinin ən gözəl əsərlərini ana dilində nəşr edib Azərbaycan oxucularına çatdırılmışdır.

Sov.İKP Mərkəzi Komitəsinin 1960-ci ilin iyun ayında qəbul etdiyi "Düzungün olmayaraq yeni nəşriyyatlar təşkil etmək haqqında qərarında "Azərtərəf-nəşriyyat" in də (indiki "Maarif" nəşriyyatı) adı çəkilmişdir. Bu qərardan sonra Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin 30 yanvar 1961-ci il tarixli qərarı qəbul olundu. "Respublika nəşriyyatlarının nizama salınması haqqında" adlanan bu qərarın əməli nəticəsi respublikamızda yeddi nəşriyyatın bağlanmasına gətirib çıxardı.

1963-cü ildə "Uşaqgəncəşr" də bağlandı. Həmin dövrdə Azərbaycanda kitab nəşri işində bir qeyri-stabililik yarandı. Nəşr olunan kitabların ad və tiraj göstəriciləri arasındakı tənasüblük pozuldu. Azalmalar müşahidə olunmağa başladı.

"Uşaqgəncəşr" yenidən "Gənclik" adı ilə fəaliyyətə başladı. Lakin 1990-ci ildən sonra "Gənclik" nəşriyyatı çətinliklərle üzüldü, böhran dövrünə düşdü.

"Maarif" nəşriyyatı 1960-ci il-

ganə nəşriyyatıdır. Burada Azərbaycan alimlərinin elmin bütün sahələrinə aid orijinal əsərləri çap edilir. Bir çox elmi jurnalların nəşri də "Elm" nəşriyyatına tapşırılmışdır. Onlardan "Azərbaycan Ədəbiyyatşunaslığı", "Ədəbiyyatşunaslıq və sənətşunaslıq", "Müqayiseli ədəbiyyatşunaslıq", həmçinin digər dövri nəşrlərin adlarını çəkmək olar.

"Elm" nəşriyyatında ilk dəfə olaraq çoxcildlik elmi nəşrlər işıq üzü görmüşdür. Üç cildlik "Azərbaycan tarixi", 7 cild-

də "Azərnəşr" in tədris-pedaqoji ədəbiyyat redaksiyalarının bazasında yaradılmışdır. "Maarif" nəşriyyatının ilk adı "Azərtədris-nəşr" olmuşdur. Nəşriyyat sonralar "Maarif" adlandırılmışdır. Hər iki adın açılışı Azərbaycan Dövlət Tədris-Pedaqoji Ədəbiyyatı Nəşriyyatıdır. Nəşriyyat əsəsən tədris-pedaqoji ədəbiyyat nəşri üzrə ixtisaslaşdırılmışdır. Burada orta ümumi təhsil, ali, orta ixtisas və texniki-peşə məktəbləri üçün dərsliklər, dərs vəsaitləri, metodik göstərişlər, elmi-kütłəvi ədəbiyyat, məktəb kitabxanaları üçün bədii əsərlər, rus dilini və xarici dilləri öyrənənlər kəmək məqsədilə kitabçalar, əyani vəsaitlər, məktəb proqramları və s. nəşr edilmişdir.

1990-ci ildən sonra "Maarif" nəşriyyatı da çətin böhranlarla üzülmüş, qayğısızlıq və diqqətsizlik üzündən fəaliyyəti dayanmaq dərəcəsinə çatmışdır.

"Azərnəşr" in bədii ədəbiyyat redaksiyalarının bazası əsasında 1978-ci ildə "Yazıcı" nəşriyyatı yaradılmışdır. Nəşriyyat əsasən bədii ədəbiyyat nəşri üzrə ixtisaslaşdırılmış, fəaliyyət göstəriydi dövr ərzində minlərlə bədii və ədəbi tənqidli kitablar nəşr etmişdir. Burada dünya ədəbiyyatından seçilmiş ən yaxşı əsərlərin nəşrinə də geniş yer verilmişdir. "Yazıcı" nəşriyyatında bir sıra seriyalar açılmışdır. Məsələn, 100 cildlik "Dünya ədəbiyyatı" kitabxanası belə seriyalardan biri olmuşdur.

"Elm" nəşriyyatı

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının nəşriyyatıdır. 1945-ci ildə yaradılmışdır. Azərbaycanda elmi ədəbiyyat nəşri üzrə ixtisaslaşdırılmış ilk və ye-

Müstəqillik illərində

nəşriyyat çətinliklərlə üzləşmiş, Mətbuat və İnforsiya Nazirliyi ləğv edildikdən sonra öz fəaliyyətini dayandırmışdır.

Azərbaycanın bir sıra görkəmli ədəbiyyat, incəsənət və elm xadimlərinin əsas fəaliyyəti, taleyi nəşriyyatla bağlı olmuşdur. Əhməd Cavad "Azərnəşr" də tərcümə ədəbiyyatı redaksiyasında işləmiş, Azərbaycanda tərcüməcilik məktəbinin əsasını qoymuşdur. Məmməd Səid Ordubadi "Azərnəşr" in ilk direktorlarından biri olmuşdur. Adil Əfəndiyev, Qılman İlkin, Mənaf Süleymanov, Əjdər Xanbabayev ayrı-ayrı dövrlərdə "Azərnəşr" in direktoru vəzifəində çalışmışlar. 1990-ci ildən "Azərnəşr" in direktoru Azər Mustafazadədir.

Məmməd Araz, Əlfi Qasımov, İlyaz Tapdıq, Əmir Mustafayev, Cəmil Əlibəyov, Vilayət Rüstəmzadə və başqa görkəmli şair və yazıçılarımız da "Azərnəşr" də çalışmışlar.

İslam Sadıq və Əlövət Ağalarov 35 ildən çoxdur ki, "Azərnəşr" də işleyir və bu gün de öz fealiyyətlərini burada davam etdirirlər. "Gənclik" nəşriyyatda uzun müddət Əzizə Əhmədova, sonra isə Fikrət Axundlu və Əlican Əliyev direktor olmuşlar. Hazırda nəşriyyatın direktoru Adil Abdulladır.

Məstan Günər, Vidadi İbrahimov, Əleviyyə Babayeva, Çingiz Əlioğlu, Vaqif Nəsib, Veli Məcidov, Məmməd Namaz, Müsa Ələkbərli, Zülfüqar Şahsevənli, Mustafa Çəmənli və başqaları uzun illər "Gənclik" nəşriyyatında çalışmışlar.

"Yazıcı" nəşriyyatının

ilk direktoru Əjdər Xanbabayev olmuşdur. Ondan sonra həmin nəşriyyata Faiq Məlikov rəhbərlik etmişdir. "Yazıcı" nəşriyyatının ilk baş redaktoru Əlağa Kürçəyli idi. Vidadi Babanlı, Məmməd İsmayılov, Sabir Rüstəmhanlı, Mustafa İskəndərzadə, Müzəffər Şükür, Məmməd Aslan, Qəşəm İsbəyli, Zəlimxan Yaqub, Adil Cəmil, İslam Türkay, Zürrəddin Qatarlı və başqaları burada çalışmışlar.

Xalqın kitabə olar tələbatının ödənilməsində nəşriyyatımızın böyük işlər görmüşlər. Azərbaycanda 1929-cu ildə 997 adda 2 milyon 961 min 700 nüsxə ümumi tirajla kitab çap olunmuşdur ki, bunun təxminən 40 faizi "Azərnəşr" in payına düşürdü. 1930-cu ildə isə təkcə "Azərnəşr" də 792 adda kitab nəşr edilmişdir ki, onların ümumi tirajı 3 milyon nüsxədən çox olmuşdur. Bu iki rəqəm bir il ərzində "Azərnəşr" də kitab nəşrinin necə sürətlə artığını aydın göstərir.

Azərbaycanda kitab nəşri bu tempi həmişə saxlamamışdır.

Sonrakı dövrlərdə kitab nəşri sahəsində geriləmələr də olmuşdur. Məsələn, 1980-ci ildə kitab nəşrinin əsas göstəriciləri olan ad və həcmi 1976-ci ildən kindən geri qalırdı. Məhz buna görə də 1980-ci ildə keçmiş SSRİ respublikaları arasında Azərbaycan əhalinin hər 1000 nəferinə düşən kitabın sayına görə yalnız Qazaqstan və Tacikistan arxada qoymuşdu.

Azərbaycan həmin il bu göstəriciyə görə

15 respublika arasında 13-cü yeri tutmuşdu. Maraqlıdır ki, həmin il Moldoviyada əhalinin hər 1000 nəferine 1181, Rusiyada 1004, Azərbaycanda 191 adda kitab düşürdü. Bu rəqəm Ermənistanda 291 olmuşdur. Fərqli göz qabağındadır. Bu kəmiyyət fərqi iddir. Keyfiyyət fərqi də olmayıb deyildir. Bütün bu geriçəmlər müstəqillik illərində xalqın taleyinə öz güclü təsirini göstərdi.

Azərbaycan müstəqilliyinə qovuşduğdan sonra bir sıra nəşriyyatlarımıza fəaliyyətində ugursuzluqlar dövrü başlandı. "Yazıcı", "İşçi", "Maarif", "Gənclik" nəşriyyatları bu böhrandan çıxa bilmədi. Onlardan yalnız "Azərnəşr" öz fəaliyyətini davandırmadı və hazırda işləyir.

Müstəqillik dövründə təzə nəşriyyatlar yarandı. Onların çoxunun ilk günlər heç bir maddi-texniki bazası və kadr potensialı yox idi. Ona görə də kitab nəşri müyyən müddət qarmaqarışlıq və hərc-mərcliklə üzləşdi. Kitabın texniki göstəricilərindən tutmuş onun əhəmiyyətinə, bədii və elmi dəyərinə qədər heç nedən xəberi olmayanlar kitab nəşri ilə məşğul olmağa başladırlar. Hazırda bir sıra nəşriyyatların maddi-texniki bazası və kadr potensialı təkmilləşsədə də bu sözləri onların buraxdıqları kitabların mənası, məzmunu, elmi və bədii dəyəri haqqında söyləmək mümkün deyil. Kitab nəşrinin bir çox vacib prinsipləri, o cümlədən dövlətçilik və xəlqilik prinsipləri tez-tez pozulur.

"Azərnəşr" 100 ildir ki, fəaliyyət göstərir. Azərbaycan xalqını ona lazım olan kitablarla təmin edir. Azərbaycanda kitab nəşri, kitabçılıq işi, redakte, onun təkmilləşdirilməsi, kitab mədəniyyəti, poliqrafiya bazasının yaradılması və zənginləşdirilməsi, yeni-nəşriyyatların yaradılması, nəşriyyar və poliqrafiya kadrlarının hazırlanması sahəsində "Azərnəşr" misilsiz xidmətlər göstərmiş, özü bir məktəb olmuşdur. O məktəb bu gün də yaşayır və xalqımıza xidmət göstərir.

ISLAM SADIQ
"Azərnəşr" in böyük redaktoru, şair, Filologiya elmləri doktoru

**FƏXRİ
MÜSLÜM**

**Türkiyə Respublikasının
Cumurbaşqanı Sayın
Rəcəb Teyyub Ərdoğan**

Didərgin ruhlar da, oyandı bu gün,
Üstümüzdən Tanrı, Götür andı, bu gün,
Könül zirvələrə dırmandı bu gün,
Yaşa, var ol, Rəcəb Teyyub Ərdoğan.

Bu yol, Gültəkinə, Meteyə çəkdi,
Tanrı dağlarında ətəya çəkdi,
Unutqan yurdulara, qıtayə çəkdi,
Yaşa, var ol, Rəcəb Teyyub Ərdoğan.

Ömür, puçurlayıb, qol-qanad açdı,
Qürür da, Günəşə, Ayına çatdı,
Səbir də, ox atan yayına çatdı,
Yaşa, var ol, Rəcəb Teyyub Ərdoğan.

Göydəmir atlarda nal təzələndi,
Cığır təzələndi, yol təzələndi,
Pərən-pərən Türkədə, hal, təzələndi,
Yaşa, var ol, Rəcəb Teyyub Ərdoğan.

Necə Alparslana, özə qayıtdın,
İtmis çəlimlərə, izə qayıtdın,
Sönmüş ocaqlara, közə qayıtdın,
Yaşa, var ol, Rəcəb Teyyub Ərdoğan.

Böldün kədərləri, böldün dərdləri,
Saf-çürük edib də, neçə mərdləri,
Candan əziz tutdun ulu yurdları,
Yaşa, var ol, Rəcəb Teyyub Ərdoğan.

Səhv sözün unvanna əriştə kəsdin,
Çırılı sifətinə, hər işdə, kəsdin,
Kəndir, kələfini örüşdə kəsdin,
Yaşa, var ol, Rəcəb Teyyub Ərdoğan.

Bilirəm, qarşıda günlər gözləyir,
Düşmən baxışları, kinlər gözləyir,
Uğurlu, uğursuz ünlər gözləyir,
Bu uğur, Türkündü!
Yaşa, var ol, Rəcəb Teyyub Ərdoğan.

Üzdə Çavuşoğlu, Ulus Akar var,
Düşməni sixar var, yadı sixar var.
Önündə açacaq,
Hələ, neçə-neçə yaz var, bahar var,
Yaşa, var ol, Rəcəb Teyyub Ərdoğan.

**Ocağa getmişən,
yurda getmişən**

Ocağa getmişən, yurda getmişən,
Əl dəymə köhnəyə, qoy qalsın hələ.
Saxla sac yerini, ocaq yerini,
Könlümü birazca oylasın hələ.

Atam ağızı göyə yatardı çox vaxt,
Tavanda milləri saymağı vardi.
O qədər yüklüdü, dərdə, kədərə,
Sanki, dağı, daşı oymağı vardi.

Divara səcdə et, pola səcdə et,
Biraz ömrə yeri, göz yeri qalsın.
Çoxumuz gedibdi, lap az qalmışq,
Bircə xatirəlik, söz yeri qalsın.

Anamın, o tikiş maşını var ha,
Silib, təmizləynən, salavat çevir.
Qəməl züzməsə kölgələnibdi,
Bir qaşiq qaymağa, bala qat, çevir.

Evin havasını küləyə az ver,
O binəva sazin gülləri qaçar.

"Qaraçı", "Dilqəmi" qulaqda sıraqa,
Pərdədən qulağı, milləri qaçar.

Eyvandan yamaca hər baxış var ha,
Hələ də könlümdə izi yaşayır.
Yixılıb, durduğum çığrlar şahid,
Neçə yarasının gözü yaşayır.

Çıx, bayır-bacaya, bulağa baş çək,
Bax, gör, zümrümsəi, qynağı varmı.
Güyümlü, səhəngli, biraz vedralı,
O kənd qızlarının yiğnağı varmı.

Biraz Qantəpər dər, biraz Gülxətmi,
Dəməndən sina də, təzə-tor olar.
Unutma, kəkotu, daşda yaxşıdı,
Içdiçə canda tər, üzdə tər olar.

Bilirəm, dərə də, o dərə deyil,
Biraz dərinləşib, ennənib indi.
Yamac at yerinə, ulağa qalıb,
Çaylar da, balağa yönnənib indi.

Daha, fərqi yoxdu şəhərin, kəndin,
Daha, göz açılmır, dumandan, çəndən.
Qarğası da ortaqdı qumru yeminə,
Daridi, buğdadi, dənləyir dən-dən.

Ocağa getmişən, yurda getmişən,
Əl dəymə köhnəyə, qoy qalsın hələ.
Saxla sac yerini, ocaq yerini,
Könlümü birazca oylasın hələ.

A, Turan ordum

İnidən, sevincim şəqli çıçək tək,
Güldü gün üzünə, a, Turan ordum.
Gözlərim yollardan yiğildi heç,
Göyərdi izinə, a, Turan ordum.

Bozqır çöllərində atlar kişnədi,
Qopdu firtinalar, qatlar kişnədi,
Yarıldı bu dağ, daş, çatlar kişnədi,
Düşmən pərən düşüb,
Baş əyər dizinə, a, Turan ordum.

Qürurun ulduza, Aya uzandı,
Taxt-tacın xaqana, baya uzandı,
Qolların ox atan yaya uzandı,
Bədxahi çasdırıb,
Od oldun gözünə, a, Turan ordum.

Dartıldı bayrağın səmaya, göyə,
Ya Allahu Əkbər, ya amin, deyə,
Hər pisi, yamanı, sən döyə-döyə,
Qayıtdın özünə, a, Turan ordum.

Ulu Atilladan, Metedən gəldiz,
Daha qədimlərdən, ötdən gəldiz,
Hər yerdə and yeri, Vətəni bildiz,
Eninə, düzünə, a, Turan ordum.

Yenidən qıtələr gözlədi sizi,
Məzlmular, sivillər gözlədi sizi,
Elə, qələbəyə səslədi sizi,
Bu yadin, düşmənin,
Özü nə, sözü nə, a, Turan ordum.

Marşın ağır-ağır, addımın ağır,
Dünya codlaşdıqə qəzəbin yağır,
Girəvə səninnikdi, hayqır, ya bağır,
Min nə, yüzü nə, a, Turan ordum.

İnidən, sevincim şəqli çıçək tək,
Güldü gün üzünə, a, Turan ordum.
Gözlərim yollardan yiğildi heç,
Göyərdi izinə, a, Turan ordum.

Laçın xatirələri

Duk-dik duran,
Qayaları adamsayaq, sal heykəl,
Dolam-dolam çığır heykəl, yol heykəl,
Heyranlıqdan, iç də, susar, ha dikəl,
Qəmə köklü,
Bu könlümün, xalı qaldı, Laçında.

Şəlvəsində taxta sexi yaşı idi,
Güləbirdi, Əriklişli baş idi,

Alxaslıda gecələmək xoş idi,
Xoş əhvalim, halim qaldı, Laçında.
Qarıqışlaq, Ağoğlandan keçmişəm,
Minkəndində göy səmaya köcmüşəm,
Hava tutub,
Ömür, günün ağ yolundan keçmişəm,
Sağı qaldı, solu qaldı, Laçında.

Qırxızı yayaq, sanki, uğur dilərdi,
Yal-yamacı, çiçək-ciçək, gülərdi,
Arıları yükün tutub gələrdi,
Əl dəyməmiş bali qaldı, Laçında.

Şam kəndinin yaz ağızına bələdəm,
Külyino, sazağına bələdəm,
Bu dünyanın boz ağızına bələdəm,
Göyü qaldı, ali qaldı, Laçında.

At ilxili meşə vardi, göz oxşar,
Əl dəyməmiş qala vardi, söz oxşar,
Yaylaq vardi, binə vardi öz oxşar,
Hər çığırı, yolu qaldı, Laçında.

Buludları bir-birinə dəydikə,
İslanardım, yağış dolu, döydükə,
Könül açar,
Oylanardım, bu dağları öydükə,
Zirvələri, yahı qaldı, Laçında.

Yanan bina yaddaşimdə, yadımda,
Orda bir vaxt,
Çay içmişdim, ətir vardi, dadında,
Gözü çıxsın düşmənin də, yadın da,
Od, alovun dili qadı, Laçında.

Ağasından¹, Malikindən² söz ağılar,
Döngəsində, çığrında iz ağılar,
Qalan yurdun arxasında göz ağılar,
Neçə-neçə tale qaldı, Laçında.

Şam kəndinin yaz ağızına bələdəm,
Külyinə, sazağına bələdəm,
Bu dünyanın boz ağızına bələdəm,
Göyü qaldı, ali qaldı, Laçında.

*I. Ağa Laçılı. 2. Malik Fərrux.
Mərhum şairlərimiz.*

Eldar Baxışın əziz xatirəsinə

Qubadlının payız ağızının
Yazıldıyüldü Eldar Baxış.
Payızın kövrək-kövrək əsən mehi,
onun saçına bənzər
Yazıldızungın yovşan otunu
darayıb çevirərdi yalnız yal boyunca,
boz-boz bozarana kimi.
Sanki, siğal verib qabardardı,
qırırm-qırırm qırırlan dəniz ləpələri tək
qürub rənginə dənəb qızarana kimi.
Bozqır çöllərinin,
Bozqurd nəfəslı, bozqurd baxışlı,
nə endirilib, nə də, sindirlə bilməyən
dağ adamıydı, aran adamıydı,
ozan adamıydı Eldar Baxış mərdliyi, qüruryula.
Bərguşad çayının sahilərindəki
və budaqları
Həcleyləkrin yurd, yuvası sayılan
qədim çinar ağacı kimi idi Eldar Baxış,
canında daşlığı ağırlığın dərdiyə, kədriyə.
Qərib-qərib çayın axarında kölgələnə-kölgələnə,
Ayla, Günəş arasındaki yüksək şərik çıxardı,
əşrlərdən miraz qalmış,
ərimək bilməyən minlərlə kələkötürün, əyrinin
və bir də,
gözə direkt olmuş bütəsayaq diklərin
yox olmasına şərif çıxardı.
Payızın son ayında çuxasını soyunmuş
çümçüpaq tut ağacı idi Eldar Baxış,
bəyaz somaların bozunu yazırı ruhuna.
Tariixin çarıncırapaz, saf düşməş
O baş, bu başının soyuqluğunu,
ayazını yazırı ruhuna.
Əli Tanrıda, Tanrıdağında,
baxışı yanıqlı-yanıqlı,
Zəngəzurda, Göyçədə, Təbrizdə, Dərbənddə
və bir də,
yurd olmuş yurdarda cılıklənərdi.
Bütün ağırlar, acilar

şeirlərində şirinli, acılı güllənsə də,
çığıklənsə də,
qəmi qəm kimi, kədəri kədər kimi,
yerlə gəy arasında ələnər,
Ayn Ay işığına bədirlənərdi.
O, türkün ağır düşməş axşamları kimi idi,
düşmənlərin Türkə atlığı salavəyləri,
Türkün qədin yazısında,
bir-bir uralayıb, oxuyardı,
Türkdən oğurlanan,
adı da, soyadı da, şorqını, mətbəxi, rəqsı də,
şerirylə, sözüylə, onların alınma çırpar,
gözünə soxardı.

O, qımnadı sıyrılmış qədim türk qılıncıdı,
ancaq çölləd baltasından,
çölləd kötүyündən xoş gəlməzdi.
Xoşu,
köyük üstdə çay içməkdən gələrdi,
bütün ağrıları,
bütün acıları bir-bir, qələmiylə,
ağ-ağ vərəqlərə köçürməkdən gələrdi.
Qubadlının payız ağızı,
Və bir də,
Bozqır çöllərinə oxşayan
Yazıldıyüldü Eldar Baxış,
kövrək mehin ağızında bozu seçilə-seçilə,
sanki yovşan ətirli payız ağızı,
yaz ağızyıldı Eldar Baxış.

Sözünün tutumuyla, kəsəriylə,
haqsızlıq, əbədi düşmən kəsimiş,
dəhrəzqayıydı, dəryazagzıydı Eldar Baxış.

**Tülkü qələt edər,
sənin yanında**

Tülkü qələt edər, sənin yanında,
Zatin, yol keçəndən, ötəndən gəlir.
Neçə tuman altında, ucaldın biraz,
Sorağın, şöhrətin min tindən gəlir.

O qədər yalana vərdiş etmişən,
Başının bircə cüt gülləsi çatır.
Həttə, yoğundun da, rüşvətdən, paydan,
Boynunun qapazı, şilləsi çatır.

Nəsildən danışdım, kökdən danışdın,
Nə budaq bilənsən, nə kök bilənsən.
Üzün qələt yeri, silib, keçirsən,
Nə papaq bilənsən, nə börk bilənsən.

Təbəssümün, pambıq gülüdü sanki,
Tikanı böyründən, başından çıxar.
Zarımıq, sizləməq sənin adətin,
Ruzusu, gözünün yaşından çıxar.

Dayıların sorğu, sual altında,
Sən də, gizlənib sən kündə, bucaqda.
Təzə dost, tanışa köksün atlanır,
Daha qalamazsan, köhnə qucaqda.

Haram bir tikəyə, sahib çıxməğin,
Bilirəm, səni də, bitirər bir gün.
Özgə kürsülərdən yapışmaq çətin,
Bayır, bacaya ötürər bir gün.

Balıq, tilovuna, düşənə bənddi,
Bilməz ki, son hardan, ün hardan gəlir.
Dünya zindan kimi, ömür də, dustaq,
Dar olmuş gecəsi, gün hardan gəlir.

Kinin də, sirkə tək, necə tünd imiş,
Heç bunu, sən özün bilmədin hələ.
Şəhid bir dostunun yanında gözün,
Necə də, çatlayıb, ölmədin hələ.

Əşqin, Götür Tanrıda, göylərdə, guya,
Yolun çıçək açdı, gülə bələndi.
Quyruğunaptansı, ilan kimisən,
Ömür-gün zəhərə, külə bələndi.

Necə də, sırtıqsan, arsız adamsan,
Necə də, bu dilə, düyün düşmədi.
Özgə meydanında at oynadaraq,
Yelləndin, bu yelin, kütün düşmədi.

Tülkü qələt edər, sənin yanında,
Zatin, yol keçəndən, ötəndən gəlir.
Neçə tuman altında, ucaldın biraz,
Sorağın, şöhrətin min tindən gəlir.

**VAQİF YUSİFLİ,
filologiya elmləri doktoru**

Dramaturgiyamızın axtarışları

(əvvəli ötən
şənbə sayımızda)

Firuz Mustafa çox məhsuldar işləyir, yadıdığı dram əsərlərinin sayına görə birincidir, Azərbaycanın Lope de Vegaşı olmağa can atır. 35 il ərzində bircə Akademik Dram Teatrından başqa Azərbaycanın bütün teatrlarının qapısı onun üzünə açıq olub. Hətta son illərdə Türkiyədə, Rusiyada və Ukraynada da pyesləri tamaşaşa qoyulub.

Bu yazıda

onun bütün dram əsərlərindən səhbət açmaq mümkün deyil, yalnız bəzi pyeslərinə müraciət edəcəyik ki, onlar bizim zənnimizcə, F.Mustafanı müasir bir dramaturq kimi səciyyələndirir. Ancaq bir məsələni də qeyd edək ki, Firuz Mustafa öz dram əsərlərini müxtəlif adlarla təsnif edir: baxın: minifars, monodram, dram-metamarfoza, dram komik faciə, qrotesk, dramatik komediya, ekzotik komediya, antikomediya, fars, mənzum komediya və s..Bu cür adlara biz Əli Əmirlidə də rast gəlmışik: baxın: subyektiv xronika, qeyri-tarixi faciə, melodram, dramatik komediya, ideyasız məsxərə, qara komediya,, epataj komediya, ailə dramı, şəhər dramı, tale dramı, nikbin dram, müsiqili yuxu-kollaj. Pyeslərin bu şəkildə təsnifi müəlliflərin öz istəyi ilə olsa da, hər halda, komediya komedyadır, faciə fəciədir, dram da dram, komediyanın qarasi olmur, epotajı olmur, dramın da şəhərlisi, ailəvisi...Ona qalsayıdı, Mirzə İbrahimov "Kəndçi qızı"ni kəndli komedyası, Anar "Şəhərin yay günləri"ni şəhər komedyası adlandırdı. Onsuz da mətndə hər şey belli olurkən bu adların elə bir önəmi varmı?

Firuz Mustafanın əsərlərindən söz açan dramlarında daha çox uğur qazana bilir. Məsalən, son illərdə qələmə aldığı "Fotoqraf" və "Marian çökəkliyi" pyesləri, gülüşü bol, amma məzmunu kasib komediyalardan (deyək ki, "Vida marşı"ndan) bizə daha xoş təsir bağışladı. Onun 2019-cu ildə "Azərbaycan" jurnalında çap olunmuş "Payız meşəsində vals" pyesi göstərdi ki, Firuz Mustafa bu gün dramaturgiyada nadir hallarda müraciət olunan hərbi vətənpərvərlik mövzusunda sanballı əser yazar. O pyesdə Firuz Mustafa dörd döyüşü obrazını təqdim edir (ikisi Qarabağ döyüşüsü, ikisi düşmən). Bu pyes hər cür şüarçılıqdan, plakatçılıqdan, ritorikadan uzaqdır, əsl vətənpərvərliyin bir dram əsərində təcəssümüdür.

Əli Əmirlidən və Firuz Mustafadan sonra dramaturgiyada bir imza da diqqəti cəlb edir və biz onun sismasında təkcə əruza, klassik ədəbiyyata, qəzələ meylli olan, povest və romanları ilə də müasir nəşrimizdə de özünün fördi üslubuya,

Mətləbdən uzaqlaşmayaq. Firuz Mustafanın pyeslərini iki bölgüyə ayırmak olar. Birinci bölgüyə müasir dram mədəniyyətini eks etdirən, həyatı, gerçək aləmi, müasirlərimizi dram vasitəsilə mənən saflaşdırın, təkcə ədəbiyyatın deyil, həm də teatrın yaddaşında yaşaya biləcək əsrlər daxildir. İkinçi bölgüyə isə məzmunca əksikliyi olmayan, yəni müəyyən bir fikir aşilan, lakin dramaturji nöqtəyi-nəzərindən nisbətən zəif təsir bağışlayan pyeslər daxildir.

Təbii ki, bir belə "məhsuldarlı-
ğın"-əllidən artıq pyeslərin içində
hər şey gözəl ola bilməz, hər şey
isteyince alınmaz. İkimininci illə-
rin əvvəllərində yazdığı "Qəfəs",
"Tabut" "Ağlılı adam", "Dəhliz",
"İlgim", "Müqəvvə", "Qara qutu"
pyesleri zənnimizcə, Firuz Musta-
fanı bir dramaturq kimi tanıdan,
onun həyat hadisələrini həm sim-
volik, həm də real şəkildə canlan-
dırıan əsərlərdir. Bu əsərlər bir sıra
maraqlı hekayələri ilə diqqəti cəlb
edən Firuz Mustafanı dramaturq ki-
mi də tanıtdı və onun pyesləri çox
də amatalıydı da ox sonrakı
verməyə başlayır. *İlqar Fəhminin*
dram əsərlərində bir cəhəti xüsusi
vurgulamaq istəyirəm. O da bun-
dan ibarətdir ki, İlqarın dram
əsərlərində obrazların düzgün
tənzimlənmiş hərəkət ritmi ilə ya-
naşı, onların hər birinin özünə-
məxsus həyat tərzı və düşüncə me-
yarı var. Bu baxımdan İlqar Fəh-
minin bir pyesində bir obraz digər
rəqəməzdir. Onun müasir hə-
yatdan bəhs edən "Zümriyd parılı-
si" pyesində altı personaj iştirak
edir. Onların hər biri həyatda is-
təklərinə catmamışlar.

dramaturgivada da öz he

verməyə başlayır. İlqar Fəhminin dram əsərlərində bir cəhəti xüsusi vurgulamaq istəyirəm. O da bundan ibarətdir ki, İlqarın dram əsərlərində obrazların düzgün tənzimlənmiş hərəkət ritmi ilə yanaşı, onların hər birinin özünməxsus həyat tərzini və düşüncə məyarı var. Bu baxımdan İlqar Fəhminin bir pyesində bir obraz digərinə bənzəmir. Onun müasir həyatdan bəhs edən "Zümrüd parlıtısi" pyesində altı personaj iştirak edir. Onların hər biri həyatda is-təklərinə catmamışlar.

Zümrüt anası vəfat edəndən sonra onun ailə prinsiplərini, qaya-da-qanunlarını hifz etməyə çalışır, amma buna görə həmişə müqavimətlə rastlaşır.

Zümrüdüñ böyük qardaşı Өflatur piyanoçudur, әn böyük arzusu beynəlxalq müsabiqədə iştirak etməkdir, amma ailəsinə dedi-qodu və özünün sənətinə passivli bu arzusuna sədd çəkir. Zümrüdüñ kiçik qardaşı Rauf isə biznesmdir və demək olar ki, mənən bu ailəyə yovuşmur. Zümrüdüñ ortancı qardaşı Adil isə "ağlılı dəlibirdir", şikəst olsa da, bəzən elə sözlər danişır ki, onun xəstə olub-olmaması sual doğurur. Ailənin başçısı Tofiq müəllim isə demək olar ki, sükanı əldə saxlaya bilməyən gəmi kapitanına oxsayır.

Qardaşlar və ata qırara gəlirlər ki, bu evə bir tibb bacısı da götürmək lazımdır ki, Tofiq müəllimin və Adilin qayğısına qalsın. Amma Zümrüd buna mane olur. O, atasının Maya adlı həmin qadınla evlənəcəyini düşünür. Əsər belecə başa çatır. Evde heç nə dəyişmir və finalda ölmüş ananın xəyalı görsənir, o, 10-17 yaş arası bir neçə usağını oynadır və zəhmli səsi eşidilir. Heç nə deyişilməsə də, bu ailənin hər bir üzvünün dəyişməz prinsipləri ilə rastlaşırıq. Bu prinsiplər ailədə Zümrüdün müqavimətinə tuş gəlir və konflikt də daxili ailemlərin gərgin toqquşması kimi nəzərə çarpir. Heç kim heç kimlə barışır, amma Zümrüdün-ailənin böyük qızının "parıltısı"nın aradan qaldırmaq mümkün deyil. "Son reportaj" pysində də ilk baxışda ciddi bir konflikt nəzərə çarpmır. Qocaman aktor Əhəd Lütfizadə ilə yaxın dostu Kərim arasında münaqişə ilk baxışda nəzərə çarpmır. Kərim vaxtilə gözəl aktyor olub, Əhəd Lütfizadə ilə bir teatrda çalışıb. Amma Əhədin qardaşı Səlim böyük vəzifədə çalışdığı üçün Əhədi Kərimlə bir tutublar.

Təbii ki, ruhu olmayan, yalnız zəhməti və Kərimin onu çalışdırması ilə şöhrətlənən Əhəd get-gefährət pilləsinə qalxır, Kərim isə ağır xəstələnir və səhnədən uzaqlaşır, indi sadəcə rejissor köməkçisidir.

Təyyar Nuri və Seymour Əhəd Lütfizadədən sənədli film çəkirlər, onlar yaxşı bilirlər ki, Əhəd Lütfizadə istedadlı deyil, qardaşının dəstəyilə bu pilləyə qalxıb və film-də onu ironiya hədəfinə çevirmək lazımdır. O pilləyə ki, Kərim qalxmalydı, ora Əhədin qalxmağı ədalətsizlikdir.

Ümumiyyətlə, həm "Zümrüd parlıtı", həm də "Son reportaj"da İlqar Fəhmi sanki belə bir sual ortaya qoyur ki, insan niyə xoşbəxt deyil?

Onun xoşbəxt olmasına nələr və kimlər mane olur? Təbii ki, İlqarın bu iki pyesində həmin sual öz cavabını tapır. İlqar istedadlı, amma talesiz insanların faciələrini dramatikləşdirir. İlqar Fəhminin

"Şokolad market" pyesində (İlqar Fəhmi bunu "sosial dram" adlandırmışdır) müəllif bir topdansatış şokalad mağazasında baş verən rüsvayçı hadisələri qələmə alır. Ona görə rüsvayçı hadisələr deyirik ki, İlqar Fəhmi bu pyesində mənfilkləri ifrat dərəcədə şəşirdilir. Təsəvvür edin, bir şokalad mağazasında işləyən qızlar təcavüzə məruz qalırlar, təhqir olunur, omək haqqı belə almırlar. "Şokalad market" in sahibi Tamara və mühafizə xidmətinin rəhbəri Ataxan hər cür zorakılığı el atır, işçilərin hüquqlarını tapdalarıylar.

Bəs bunlara kimsə öz haqq səsi-
ni ucaldırmı? Səticilərdən biri-Mə-
tanət və təmirçi-elektrik Kamran
bu rüsvayçılığı görür, bu haqsızlığı
anlayır, amma onların "mübarizəsi"
sadəcə bir-birləriyle dərdləşməklə
bitir. Kamrani boğub öldürülərlə.
Mətanətin də qızı oğurlanır, sonra
da qanaxmadan ölürlər. Doğrudur,
"su çanağı suda sınır", Ataxan Ta-
maranın oğlunun ölümündə təqsir-
kar olduğu üçün Tamara onu zəhər-
ləyir və Tamaranın özü də Ataxa-
nin gülləsində ölürlər.

Finalday

*Mətanət Tamarayla Ataxanın
meyidi üzərində şax görkəmlə da-
yansıda, bu, onun qələbəsi deyil.
Yəni İlqar Fəhmi Şəri cəzalandır-
maq üçün münasib bir üsul tapa
bilməyib. Yenə də həmin məsələyə
qayıdırıq ki, niyə bizim dram əsər-
lərində müsbət tendensiya belə zəif
nəzərə carpur?*

Burada biz Afaq Məsudun da "Qatarın altına atılan qadın" tragik dramına müraciət etmək isteyirik. Afaq Məsudun hələ on beş il əvvəl "Azərbaycan" jurnalında çap etdirdiyi "Can üstə" pyesi təkcə keçmişdə və indiki zamanda baş verən hadisələrin, personajların bir-birilə zidd münasibətləri üzərində qurulmayıb, həm də bu münasibətlərin kökünü, mahiyyətinin açıqlanması da süjetdə özünə yer tapır. Can üstə bir qoca - vaxtilə kommunist liderlərindən biri idi, o, hələ dünyasını tərk etmək fikrində deyil, sübut etmək istəyir ki, onun dövrəni hələ keçməyib, insanlara elədiyi zülümərlərə, haqsızlıqlara həmişə haqq qazandırır, deyir ki, bunu eləməliydim. Qoca onu yoluxmağa gelən yazıçı qadına da "tutarlı" iradlar söyləyir, ən qorxuluş odur ki, Qoca tək deyil, keçmiş və Qo-canı yaşıdan mühit bu günün içinde də yaşayır. Afaq Məsudun "Qatarın altına atılan qadın" pyesi də keçmişlə bu günün arasındaki ziddlikləri və təciliyi.

İndi isə bir neçə qısaca da olsa, tarixi dramlarımız haqqında söz acaq.

Müasir tarixi romanlarında olduğu kimi tarixi dramlarda da xalqın keçmişinin əlamətdar hadisələri və xalqın, millətin taleyində mühiüm rol oynamış görkəmli şəxsiyyətlərin həyatı, fəaliyyəti eks olunur.

*Və yazılıçı-dramaturq
çalışır ki,*

öz əsərində qələmə aldığı dövrün ruhunu saxlasın, tarixi inkişafın qanunauyğunluqlarını öks etdirsin, mahiyyət təhrif olunmasın. Burada da əsas meyar müasirlidir. Amma tarixi şəxsiyyət müəllifin müasir görüşlərin rüporuna çevrilməməlidir. Polşa yazıçısı Tadeusz Qoluy yazar ki, tarix onun diqqətini ona görə cəlb edir ki, müasir hadisələrin mənasını daha dərindən aça bilsin. Yəni keçmiş dövrə ona görə müraciət olunmalıdır ki, müasir həyat daha yaxşı an-

Bizim görkemli yazarımız, Azərbaycan tarixi romanının banisi Məmməd Səid Ordubadi isə yazır-
di ki, tarixdən bəhs edən bədii əsərlərdə yalnız vaqıtlar və hadisələri nəql etmək kifayət deyildir,
eyni zamanda, hər bir vaqıt və hər
bir hadisənin siyasi və ictimai qiy-
mətini təyin etməklə onları vücudə
götürən amilləri aydınlaşdırmaq da
lazımdır. Əlbette, bu fikirlər tarixi
dram necə olmalıdır sualına doğru
cavablardı, amma bir məsələni də
qeyd edək ki, yaziçı-dramaturq ta-
rixə müyəracət edəndə mütləq ta-
rixdə nə baş veribsə, olduğu kimi
əks etdirmir, burada onun bədii tə-
xəyyülü də öz sözünü deyir.

Əli Əmirlinin "Bütün deyilənlər rəsədən və ya Ağa Məhəmməd Şah Qacar", "Mesenat", "Hacı Mürad", "Nuri-dida Ceyhun", İlqar Fəhminin "Şahnəmə" və Firuz Mustafanın "Tarixin kölgəsi" əsərlərini müəyyən fasılədən sonra tarixi dram janının yenidən dırçılmasına, daha doğrusu, "bərpası" hesab etmək olar. İlyas Əfəndiyevin, Bəxtiyar Vahabzadənin, Nəriman Həsənzadənin dramlarından sonra yenidən tarixe, tarixi şəxsiyyətlərə müraciət zəruri idi. Adlarını çekdiyimiz bu əsərlər həm tarixi dram janının ənənələrini davam etdirmək, həm də tarixə münasibətin yeni baxış bütçəsini müəyyənləşdirməklə diqqəti cəlb edir. Mehdi Hüseynin heç vaxt könəlməyən bu fikirlərini xavtırlamaq istərdik: "Əgər tarixçi ayrı-ayrı faktlar əsasında müəyyən elmi nəticələr çıxarmaq yolu ilə gedirsə, yazıçının çıxardığı nəticələr bədii surətdə əks etdirilən hadisələrin ümumi məntiqindən, fördiləşdirilmiş insan surətlərinin bir-birinə qarşı münasibətdən doğur. Tarixçi dövrün ümumi ictimai münasibətlərini əks etdirirsə, yazıçı ən çox dövrün psixologiyasını təşrih edir.

Tarixçi psixoloq deyildir. Lakin sənətkar psixoloq olmalıdır. Bunsuz tarix elmi yaransa da, tarixi-bədii əsər yarana bilməz! Bir qədər də sadə desək tarixçi "nələr olmuşdur?" sualına cavab verirsə, sənətkar "nələr ola bilərdi?" suallarına da cavab verir!"

**(ardı növbəti şənbə
sayımızda)**

"Azərbaycan Ordusu öz sözünü deyir"

"30 ildir ki, Azərbaycanın haqqı tapdalanır, Azərbaycan xalqının haqqı tapdalanır. 30 ildir ki, Azərbaycanın 20 faiz torpağı işgal altındadır. 1 milyondan artıq qacqın və məcburi köçkünümüz var. Ermənilər tərəfindən işgal olunmuş ərazilərimizdə ucurulmuş məktəblər, məscidlər, dağdırılmış mədəniyyət abidələri, viranə qoyulmuş şəhərlərimiz, rayonlarımız, kəndlərimiz nə qədərdir. 30 ildir, dünya birliyi "sühl" deyib başımızın altına yastıq qoyur. Hər bir insanın da, milletin də səbrinin müyyən bir həddi var. Hər bir xalq bir yerə qədər dözbü dayanır. Minsk qrupu adında bir müşahidəçi qrup var ki, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 5 üzvindən 3-ü onun həmsədrdir. Təhlükəsizlik Şurası 4 qətnamə qəbul edib ki, Ermənistən işgalçı qoşunları Azərbaycan Respublikasının işgal edilmiş ərazilərindən qeyd-şərtsiz çıxınlar. Bu vaxta qədər onların özlərinin qəbul etdiyi qərarı Ermənistən vecinə almırırsa və onlar da bunu Ermənistəndən tələb etməlidirlər, nə gözləyidilər? Bu xalq nə qədər susqun qalmalı idi? Bu ordu, bu millət nə qədər gözləməli idi? Dövlətimizin Başçısı bütün dünyaya bəyan etdi ki, bizim Ermənistən Respublikasının ərazisində hərbi məqsədlərimiz yoxdur, biz öz torpaqlarımızı işaldan azad edirik və ermənilər ölmək istəmirlər, Ermənistən işgalçı qüvvələri Qarabağ ərazilərini tərk etməlidirlər. Amma ermənilər tərk etmədilər. 2016-ci ildə bir təxribat törətdilər, iyul ayında Tovuz istiqamətində başqa bir təxribat törətdilər və nəhayət bu təxribat.

Mühərribənin də aparılmasının qayda-qanunları var. Bunların hədəfləri Azərbaycanın mülki əhəlisi, mülki obyektləridir. Onların hücumlarına qarşılıq əks-hücum əməliyyatları olmalı idi və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı Cənab İlham Əliyev beynəlxalq hüquqa sökünenək Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının ona verdiyi səlahiyyətdən istifadə edərək əks-hücum əmri verdi. Bu gün Azərbaycan Respublikası işgal olunmuş ərazilərində əks-hücum əməliyyatı yerinə yetirir, antiterror əməliyyatı həyata keçirir. Bu gün heç bir təşkilatın, heç bir dövlətin "bunu etmə" deməyi hüquq və haqqı yoxdur. Ayrı-ayrı ölkələr deyir ki, savaşı dayandırın, sülhə məsələni həll edin. Sual verirəm, 30 ildir, bu ölkələr harada idilər? 30 ildir, görmürdülər ki, Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərində nələr baş verir? Ermənilərin töretdiyi təxribatları görmürdülər? Bilirsiniz, bu xalqa, bu millətə başqa yol qoymadılar. Nə dünya ictimaiyyəti başqa bir yol qoydu, nə də işgalçı Ermənistən. Həra getdi, dedilər ki, Qarabağ məsələsinə sülhə həll edin. Sülhə də həll edilmədi. Nəyə görə başqa məsələlər

tez həll olunur, amma Azərbaycanın torpaqları işgal altında qalır? Mənə elə golir, Minsk qrupunun üvzələri Dağlıq Qarabağ və ona bitişik 7 rayonun işgaldən azad olunmasını istəmirlər. Bilirsiniz, biz heç bir milletin üstünə getməmişik, heç kimin də torpağında iddialı deyilik. Təsəvvür edin ki, Xocalı soyqırımı törədən əsgərə, Azərbaycanın qız-gəlinlərini diri-diriyandır əsgərə, Azərbaycanın əsir olan qadınının, qızının başına insanlığa yaraşmayan faciələri gəti-

rən əsgərə, körpəni, usağı öldürən əsgərə Azərbaycan insanları toklif edir ki, silahı qoyun yerə, biz mühərribə qanunlarına uyğun olaraq sizinlə rəftar edəcəyik və sizin yaşama haqqınızı, hüququnuzu təməryir. Görün, Azərbaycan nə təklif edir və kimə təklif edir? Yəni biz belə xalqıq, belə millətik. Güclü olduğumuz vaxt da bizdən gücsüz əzmək istəmirik. Artıq bu gün başqa yol yoxdur".

Bu sözləri Ədalət qəzetiñə açıqlamasında Xalq artisti Nurəddin Mehdiyanlı söyləyib:

"Azərbaycan əsgəri 2016-ci ildə göstərdi ki, mənim gücüm var, amma problemi sülhə həll etmek isteyirik. Sülhə həll edin, etməyəcəksinizsə, Azərbaycan Ordusu öz sözünü deyəcək. Bu gün Azərbaycan ordusu öz sözünü deyir. Bu gün 7-dən 70-ə hər kəs Azərbaycanda "Ya Qarabağ, ya ölüm" deyir. Bu gün Azərbaycanın güclü ordusu var, güclü hərbi texnikası var və o hərbi texnikadan yüksək səviyyədə istifadə etməyi bacaran zabitimiz, əsgərimiz, gizirimiz, cavuşumuz var. Biz bu işi öz gücümüzə edirik və başqa kimsəye ehtiyacımız yoxdur. Bütün bunlara baxmayaraq bu vaxta qədər dözdürük, məsələnin həllini gözleyirdik ki, təcavüzkar Ermənistana yerini göstərəcəklər və işgal olunmuş ərazilərdən onlar çıxacaqlar. Hər şey dəyişdi, amma o ermənilər yerində qaldılar. Kiçiyindən böyüyüne qədər onlardan hər kəs deyir ki, bu torpaqlar azad olunmuş torpaqlardır, biz bu torpaqları işgal etməmişik. Həyasızlığın dərəcəsini görürsünüz?

Biz işgal olunmuş torpaqlarımız üçün əks-hücum əməliyyatlarına başladığımız zaman onların döymədiyi qapı, beynəlxalq təşkilatlar, zəng eləmədiyi dövlət başçıları, ölkələr qalmayıb. Bu məsələ həqiqəten "Ya Qarabağ, ya ölüm" məsələsidir. Bu gün Azərbaycanın gənci, Azərbaycan

xalqı küçələrə axışib savaş istəyir. Bu gün dünyada yaşayan bütün azərbaycanlılar gəlib savaşmaq isteyirlər. Bu gün qardaş ölkə Türkiyə ayaq üstədir. Təəssüf ki, dinimizdən olan bəzi ölkələr də var ki, işgalçı Ermənistənə şərait yaradırlar ki, silah daşışınlar, sursat daşışınlar. Tarix və zaman hər kəs öz yerini göstərir. Azərbaycan xalqının bu gün qardaşlarından yalnız mənəvi dəstəyə ehtiyacı var, başqa bir köməyə ehtiyacımız yoxdur. Dövlət başçımızın dediyi kimi, bu gün cəbhədə savaşan Azərbaycanın oğulları, Azərbaycanın əsgərləridir. Bizi qardaşlarımızdan, Türk dünyasından, İsləm dünyasından mənəvi dəstəyə ehtiyacımız var. O dəstəyi verənlər sağ olsunlar, təşəkkür edirəm.

Bu gün Azərbaycan Ordusu öz sözünü deyir. Bu gün Azərbaycan Ordusuna könüllü yazılmış istəyən nə qədər vətəndaş olsa da belə, ordumuza həll ki, heç nəyə ehtiyacı yoxdur. Bu, onu sübut edir ki, Azərbaycan Ordusu güclüdür. İnsaAllah ki, yaxın günlərdə daha xoş xəbərlər eidiçəyik.

Bu günlərdə çıxışlarından birində dedim, adam isteyir ki, otursun və bərkədən ağlasın. Sevindiyindən ağlaməq isteyirsin. Bərkədən, hönküre hönküre ağlamaq isteyirsin. Sevincini bildirmək üçün qışqırmaq isteyirsin.

Cünki 30 ildən bəri gözlədiyimiz an yetişib və Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında Azərbaycan ordusu Azərbaycan xalqının dəstəyi ilə bu problemi həll edir. Bu işi özümüz həll edəcəyik, öz yaramızı özümüz sağladacaq, bizim başqa çəromiz, başqa yolumuz yoxdur. Və kiməsə verəcək hesabatımız da yoxdur. Bizi torpaqlarımız işgal olunub. Bu vaxta qədər 10 minlərlə şəhid vermişik. Bu gün işgal altında olan torpaqlarımızın yeraltı, yerüstü sərvəti ermənilər tərəfindən talanır, mədəniyyət abidələrimiz dağdırılır və biz dözməliyik, qəbul etməliyik? Belə bir şey mümkün deyil.

Bu gün Azərbaycanda güclə ağıllı siyasetin vəhdəti var və bu vəhdət öz işini görür. Bu gün hər kəs deyir ki, biz Ali Baş Komandanın yanındayıq və onun əmrini gözləyirik. Bu bilirsiniz, nə deməkdir? Bütün Azərbaycan yumruq kimi birləşib. Ermənilər bizi içdən parçalamağa çalışırdılar və bu gün buna nail olmadılar. Artıq ermənilər bəzən qorxurlar. Bu gün Azərbaycan xalqı bir bayraqın altında - AZƏRBAYCAN BAYRAGININ altında birləşib. Azərbaycanın oğulları, əsgərləri üçəngli bayramızın altında savaş edirlər, Azərbaycan torpaqlarından erməniləri təmizləyirlər və Azərbaycanın o bayraq işgaldən azad edilmiş ərazilərimizdə dalgalanacaq. Həmin gün çox yaxın bir gündür. Allah ordumuzu, millətimizi qorusun. Biz bir-birimizin yanında olanda güclüyük".

Rövşən Tahir

"Qarabağ"ın qrup mərhələsindəki rəqibləri bilindi

Dünən Avropa Liqasının qrup mərhələsinin püşkü atılıb. Qolaz xəbər verir ki, İsvəçərin Nyon şəhərində keçirilən mərasimdə 48 komanda 12 qrupa bölündüb.

Azərbaycanın yegane təmsilcisi "Qarabağ" 2-ci səbdə yer alıb. Qurban Qurbanovun komandası I qrupunda "Villarreal" (İspaniya), "Makkabi" (Tel-Əviv, İsrail) və "Sivasspor" (Türkiyə) ilə mübarizə aparacaq. Qeyd edək ki, qrup mərhələsinin oyunları oktyabrın 22-də və 29-da, noyabrın 5-də və 26-da, həmçinin dekabrın 3-de və 10-da keçiriləcək.

Azərbaycan Mülliimlər İstututunun Quba filialı tərəfindən Əhmədzadə Humay Niyaz qızının adına verilmiş 12 mart 2008-ci il tarixli seriya BN-106800 Diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Quba şəhər sakini Osmanlı Yasın Ceyhun oğluna məxsus Quba şəhərində yerləşen 0.04 ha torpaq sahəsi üçün Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin yanında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reestr Xidməti hüquqların dövlət qeydiyyatı haqqında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reestrindən verilmiş 24.08.2013-cü il qeydiyyat tarixli seriya RX №0227780 Çıxış itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gülüşov Pənah Elzamin oğlunun adına Azərbaycan Respublikası Fövqələdə Hallar Nazırlığı Kiçik həcmli Gəmilər Nəzəret və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidməti tərəfindən verilmiş AA021179 sayılı texniki talan itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gülüşov Pənah Elzamin oğlunun adına Azərbaycan Respublikası Fövqələdə Hallar Nazırlığı Kiçik həcmli dövlət mütəttişliyi tərəfindən verilmiş AA05273 sayılı gəmi biletə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tağıyeva Fatma Boli qızına məxsus Yasamal rayon, Şərifzadə 196, mənzil 20 ünvana aid Müqavilə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Səferov Pənah İsmayılov oğluna məxsus Xəzər rayonu, Buzovna qəsəbəsi, A. Səlimov küçəsi döngə 15 ünvana məxsus 34, 28, 40, 26, 24-a aid Qeydiyyat vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Samux şəhər (Kolayır kəndi) sakini Qasimov Ceyhun Əmirəhə oğlunun adına verilmiş JN-581 A kod: 50708018 sayılı torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Samux şəhər (Nəbiyəli qəsəbəsi) sakını Vəliyev İlqar Nəriman oğlunun adına verilmiş JN-1072 A kod: 50701006 sayılı torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

**Aqil Abbas Məzahir Əhmədzadəyə əzizi
ELNURUN**

vaxtsız vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

**Mehman Cavadoğlu Məzahir Əhmədzadəyə əzizi
ELNURUN**

vaxtsız vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

**"Ədalət" qəzetiñin kollektivi Məzahir Əhmədzadəyə əzizi
ELNURUN**

vaxtsız vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

**Ayaz Şirəliyev və Rafiq Mustafazadə dostları
Məzahir Əhmədzadəyə əzizi
ELNURUN**

vaxtsız vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Loğman Rəşidzadə, Etibar Cəbrayıloğlu və Şamxal Şəbiyev Məzahir Əhmədzadəyə əzizi
ELNURUN

vaxtsız vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Ünvan: Bakı AZ-1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə,
"AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-ci mərtəbə.
Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 2000

Sifariş: 25

Çapa imzalanmışdır:
02.10.2020